

«ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» АКЦИЯСИДА ИШТИРОК ЭТИНГ ВА АВТОМОБИЛЬ ЮТИБ ОЛИНГ!

24.

@Xolisnazar

@Xolis_nazar

www.mahalladosh.uz

Mahalla

№ 32
(2014)
2021 йил 7 август

ТЕСТ СИНОВЛАРИ: АБИТУРИЕНТЛАР СОНИ НЕГА КАМАЙИБ КЕТДИ?

ЧЕККА ХУДУДЛАРГА
ЖАМОАТ ТРАНСПОРТИ
ҚАЧОН ЕТИБ БОРАДИ?

10.

ДАВЛАТ
ХАРИДЛАРИ БЎЙИЧА
ҚОНУНБУЗИЛИШЛАР НЕГА
ДАВОМ ЭТЯПТИ?

14.

«ЭКОЛОГИЯ
ҚЎМИТАСИДА АМАЛДА
МУСТАҚИЛЛИК ЙЎҚ»

18.

«ОТАЛАР ЧОЙХОНАСИ»
ҚАЧОН ЎЗ ЭГАСИГА
ТОПШИРИЛАДИ?

15.

МАҲАЛЛА РАИСЛАРИНИНГ
ХАРИД ҚОБИЛИЯТИ ПАСАЙИБ
БОРЯПТИМИ?

20.

ОЛИЙГОҲ ШАРТНОМА
ТАЛАБ ҚИЛАДИ,
ҚОРХОНА ЭСА
ДИПЛОМСИЗ ИШГА
ОЛМАЙДИ

21.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ: ТАРИХИ БИР, ОРЗУ-МАҚСАДЛАРИ МУШТАРАК

2021 йилнинг 5-6 август кунлари Туркменистондаги «Аваза» миллий сайёҳлик зонасида Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг учинчи Маслаҳат учрашуви бўлиб ўтди. Туркменистон президенти Гурбангули Бердимуртоев раислик қилган саммитда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев, Қозғистон Президенти Қосим-Жўмарт Тўқаев, Қирғизистон Президенти Садир Жапаров ва Тожикистон Президенти Имомали Раҳмон, шунингдек, БМТ Бош котибининг Марказий Осиё бўйича махсус вакили, Марказий Осиё учун превентив дипломатия бўйича минтақавий марказ раҳбари Наталья Герман иштирок этди.

Бу формат нега бунчалар муҳим?

Мазкур Маслаҳат учрашувлари формати Президентимиз ташаббуси билан бошлангани маълум. Тўғриси айтиш керак, Марказий Осиё давлатларининг айрим соҳалардаги қарама-қарши манфаатлари, қарашларига қарамай, бизлар учун бир ёқадан бош чиқаришга, масалаларни ҳамкорликда ҳал этишга ундовчи манфаатлар улардан кучлироқ.

Жумладан, умумий хавфсизлик масаласи. Афғонистон, иқтисодий тараққиёт, дунёга интеграциялашувдан келадиган фойда юқоридагиларнинг барида устун чиқиши, ўзаро учрашувлар, давлат раҳбарлари ўртасида кечадиган дўстона суҳбатларнинг алал-оқибат умумий манфаатларнинг ишлаб чиқилишига хизмат қилиши тайин. Зеро, бизнинг бошқа чорамиз ҳам йўқ. Айтайлик, хавфсизлик масаласини ҳеч қачон, ҳеч бир маҳалда бошқаларга ишониб топшириб бўлмаслиги кундек равшан. Минтақадаги ҳар бир мамлакатнинг хавфсизлиги эса ҳар биримизнинг хавфсизлигимиздир.

Буни Афғонистон мисолида яққол кўришимиз мумкин. Биргина нотинч қўшни давлат умумий ўсишимизни нечоғли орқага тортаётганини ҳам-

мамиз яхши биламиз. Минтақа давлатларини иқтисодий жиҳатдан бақувват, мустақил бўлишларини чин дилдан истайдиган ташқи кучлар ҳам кам топилади. Демак, ишонганимиз — ўзимиз. Шу бешовлон. Маслаҳат формати эса беш республиканинг хавфсизлиги, тараққиётю таназзули бир-бири билан узвий боғлиқ эканини аңлаш, тушунишга хизмат қилувчи минбарлиги билан ўта муҳим ҳисобланади.

74 миллион жуфт кўз қараб турибди

Марказий Осиё улкан геостратегик ва геоиқтисодий аҳамиятга эга минтақа. Бу ерда 74 миллиондан ортиқ аҳоли яшайди. Уларнинг тарихи ва маданияти, мамлакатларимизнинг иқтисодиёти ва инфратузилмаси боғланиб кетган. Кейинги йилларда эса ана шу имкониятлардан унумли фойдаланиш учун умумий сиё-

сий ирода пайдо бўлди. Биргаликдаги саъй-ҳаракатлар натижасида бугун минтақа яхши қўшничилик, ўзаро манфаатли ҳамкорлик ва барқарор тараққиёт маконига айланиб бораёттир.

Бугунги воқелик Марказий Осиёда иқтисодий ҳамкорликнинг янги моделини шакллантириш бўйича қатъий қадамларни тақозо этаёттир. Янги ўсиш нуқталарини, узоқ муддатли истиқболга мўлжалланган янги ривожланиш «драйвер»ларини аниқлаш муҳим аҳамиятга эга.

Учрашувда Президент Шавкат Мирзиёев Савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг умумий йўналишлари тўғрисидаги битимни қабул қилиш фурсати келганини айтди. Марказий Осиёнинг транспорт-транзит салоҳиятини самарали ишга солиш минтақа мамлакатларининг умумий стратегик манфаатларига мос келади. Кенг ривожланган ва интеграциялаш-

ган транспорт тизими Евроосиё қитъасининг муҳим транзит «ҳаб»ига айланишга қодир. Шу муносабат билан давлатимиз раҳбари мавжуд транспорт йўлакларини ва инфратузилмасини, шу жумладан, Каспий денгизи портлари, йирик трансчегаравий логистика марказларини имкон қадар тўлиқ қувват билан ишлашини таъминлашга қақирди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон келажакда «Термиз – Мозори-Шариф – Кобул – Пешовар» транс-афғон йўлаги, «Хитой – Қирғизистон – Ўзбекистон» автомобиль ва темир йўллари имкониятларидан фойдаланиш ниятида. Шунингдек, санитария талабларига риоя қилган ҳолда **транспорт қатновларини тўлиқ тиклаш муҳим эканлиги Ўзбекистон тарафининг ташаббусларидан бири.**

Энергетик хавфсизлик масаласи

Минтақада миллий иқтисодиётлар ва аҳоли сони ўсиши таъсирида **энергетик хавфсизлик масалалари** тобора долзарб аҳамият касб этмоқда. Шу муносабат билан умумий энергетика маконини шакллантириш бўйича саъй-ҳаракатларни давом эттириш, бунда «яшил» энергетика ва энергия тежамкор технологияларни жадал жорий этишга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Ўзбекистон Президенти Марказий Осиё мамлакатларининг Электр энергетикаси мувофиқлаштириш кенгашини фаоллаштириш, унинг мандати ва ваколатларини кенгайтириш ҳамда мамлакатларнинг кенгашдаги вакиллик даражасини оширишни таклиф қилди.

Озиқ-овқат ҳаммага етиши керак

Пандемия шароитида

аҳолини **озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдаги муаммолар** ўткир тус олганига эътибор қаратилди. Дунёнинг айрим минтақаларида нархлар ўсиши ва асосий озиқ-овқатларнинг етишмовчилиги кузатилмоқда. Давлатимиз раҳбари минтақа мамлакатлари қишлоқ хўжалиги вазирларининг мунтазам учрашувларини ўтказиш ташаббусини қўллаб-қувватлаб, биринчи йиғилиш кун тартибига озиқ-овқат хавфсизлигини мониторинг қилиш бўйича минтақавий тизимни жорий қилиш масаласини киритиш таклифини билдирди.

Бу озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда уларнинг сифатини назорат қилиш, шу жумладан, жаҳон бозорига етказиш бўйича аниқ йўналишлар ва қўшма дастурларни белгилаб олишга хизмат қилади.

Иллюзиялар билан яшамаслик керак

Шубҳасиз, Маслаҳат учрашувида тилга олинган барча масалалар ўта муҳим ва долзарбдир. Бугунги дунё шароитида ҳеч ким ташқаридан келадиган кўмаклар, ёрдамлар, қандайдир нажот тўғрисидаги иллюзиялар билан яшашга ҳаққи йўқ. Боридан фойдаланиш, борини ривожлантириш, умумий манфаатларга эга нуқталар топилиб, ўша манфаатларни драйверлик ролига олиб чиқиш орқалигина барқарор тараққиёт, хавфсизликка эришиш мумкин. Бу борада Марказий Осиё давлатларининг умумий қарашлари мавжуд бўлиши шарт. Зеро, биз эт билан тирноқмиз. Бошқача ўйлашга ҳаққимиз йўқ. Навбатдаги Маслаҳат учрашуви мазкур қарашларни янада мустаҳкамлашга хизмат қилди.

Улуғбек ИБОДИНОВ.

МЕНДА САВОЛ БОР...

«МОДЕРНА» ТУГАБ ҚОЛМАЙДИМИ?

— «Модерна» вакцинаси тугаса, унинг иккинчи босқичида қандай йўл тутилади? Унинг самараси қолган вакциналарга нисбатан кўпроқ кузатилса, қолган вакциналар билан эмлаш тўхтатилиши мумкинми?

Алибек НИЁЗОВ.
Тошкент шахри.

Нурмат ОТАБЕКОВ, Коронавирусга қарши курашиш штаби аъзоси:

— Олиб келинган 3 млн. 60 доза вакцина билан 1,5 млн. атрофидаги аҳолини тўлиқ эмлашимиз мумкин. Келгусида ҳам «Модерна» вакцинаси республикамизга яна олиб келиниши мумкин. Нафақат бу вакцина, балки Жаҳон

соғлиқни сақлаш ташкилоти тавсия этган бошқа вакциналар ҳам олиб келиниши эҳтимоли бор.

Вакциналарнинг иммуногенлиги 50 фоиздан юқори бўлса, у ҳолда самарадор ҳисобланади. Ҳозир Ўзбекистонда қўлланилаётган барча вакциналарнинг иммуногенлиги 90 фоиздан юқори деб баҳоланган. Ҳар қан-

дай самарадор бўлмасин, республикамиз эҳтиёжини фақат «Модерна» вакцинаси билан қондириб бўлмайди. Шу боис бошқа вакциналардан воз кечилмайди.

Ўзбекистонда қандай вакцина ишлатилишидан қатъи назар, барча ҳудудлар аҳоли қатламига ушбу вакциналар етиб боради. Ҳозир «Модерна» вакцинаси барча ҳудудларда мавжуд.

ТЕСТ СИНОВЛАРИ: АБИТУРИЕНТЛАР СОНИ НЕГА КАМАЙИБ КЕТДИ?

Жорий йилнинг 5 август санасидан олий ўқув юртлари-га кириш имтиҳон-лари икки сменада ташкил этила бошланди. Маълумки, ҳар йили имтиҳон бошланиши билан турли хил хабарлар ва шов-шувлар тарқалиши тайин. Бу йил ҳам биринчи кунданоқ тест жавоблари тарқаб кетгани борасидаги маълумотлар ҳаммани саросимага солди. Ҳатто фотосуратлар ҳам бор. Аммо бу асоссиз хабар экани, ушбу маълумотлар бу йилги тест саволларига мутлақо алоқадар эмаслиги борасида Давлат тест маркази ўз баёнотини эълон қилди.

Маълумотларга кўра, бу йил ўқишга ҳужжат топширганлар сони ўтган йилга қараганда қарийб ярим миллион кишига кам. Абитуриентларнинг 49 фоизи сиртки бўлими бор ОТМларни танлашган. Хўш, нега ҳар йили ўқишга киришни истайдиганлар кўрсаткичи кўпаяётган бир пайтда уларнинг сони бир йил ичида бунчалик камайиб кетди? Бунинг асл сабаблари нимада?

Ўқишга қизиқиш пасайдими?

Энди бир бошидан таҳлил қилиб чиқсак. Бутун дунёда олий ўқув юртлари ўзларининг имижи ва обрўси учун ҳар доим рақобатда туради. Ҳаттоки ҳар йили уларнинг мавқеи таққосланади ҳам. Маълумки, дунёда «Топ-1000» талик университетлар рўйхати мавжуд бўлиб, улар тайёрлаётган кадрлар ҳар бир давлатда тан олинади. Бу дегани, улар учун ҳар қандай давлатда иш ўрни мавжуд. Шу боис бугунги кунда ўз билимига эга бўлган ёшлар ана шундай олий таълим даргоҳ-

ларини танлашмоқда. Билимли ёшларимиз хориждаги университетларнинг грантларини ҳам ютиб олишга муваффақ бўлишмоқда.

Албатта, ҳамма нарсга маблағга келиб такалади. Аслида ўзимиздаги қайсидир ОТМга тўлайдиган «супер-контракт»дан кўра, ана шундай олийгоҳларда фарзандини ўқитишни истайдиган ота-оналар талайгина. Айниқса, ўтган ўқув йилида дунёнинг қайси бурчагидаги университет талабаси бўлмасин, ўз уйида онлайн таълим олди. Шундай сертификатлар мавжудки, бутун дунёда тан олинган ва уларга эга бўлган ҳар қандай киши бемалол хорижий университет талабасига айланиши мумкин. Бизда эса икки-уч йилдирки,

берилган тест топшириқларини 100 фоиз бажариб чиқса-да, аксарият абитуриентлар контрактга аранг илиниб, талабага айланишга қўлланяпти. Бу ҳолатдан неча йилдирки, абитуриентларнинг хафсаласи пир бўлган.

Шунинг учун кўпгина ёшлар инглиз тилини мукаммал ўрганиб, хориж ОТМлари талабасига айланиш имкониятини қўлдан бой бермасликни ўйлаб қолишяпти. Яна бир гап: мактабни битираётган айрим ўқувчилар эса ОТМга контракт тўлаб ўқиб, кейин иш излаб юргандан кўра, бозорда савдо-сотиқ қилишни ёки бошқа қандайдир тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишни афзал кўраётгани ҳам айни ҳақиқат.

Миллий тест тизими «бош оғриғи»...(ми?)

Маълумки, Миллий тест тизими ишлаб чиқилиб, ушбу тизимда қайсидир фандан белгиланган баллни тўплаган абитуриент ОТМ имтиҳонида ўша фандан озод этиларди. Бунда сертификат берилиши ва уч йил муддатга амал қилиниши белгиланган. Афсуски, бу тизим бошиданоқ ҳамманинг хафсаласини пир қилди. Боиси ўша тизим учун тузилган барча тестлар тарқалиб кетган ва бу борада анча шов-шувлар бўлгани айни ҳақиқат.

5 август куни Давлат тест маркази биология фанидан тест синовларида тестология мезонлари бузилганини маълум қилди. 10 июнь куни Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида биология (2 473 нафар) фанидан миллий сертификат учун тест синовлари бўлиб ўтди. Қайд этилишича, мазкур тест синовини натижалари Давлат тест маркази томонидан ҳисобланиб, таҳлил қилинганда, биология фанидан тест топширувчилар балларининг частота тақсимотида нормал тақсимождан катта оғишлар мавжуд эканлиги аниқланган. Яъни биология фани бўйича тест натижалари таҳлили тестология мезонлари бузилганини, аниқроқ қилиб айтганда, натижалар айрим ҳудудларда жуда юқори эканини кўрсатган.

— Биологиядан тест материалларини солиштирганимизда, бизнинг саволлар билан бир хил кетма-кетликда экани аниқланди, — дейди Давлат тест маркази директори Мажид Каримов. — Бироқ бизнинг саволлар тайёрланиб, чоп этишдан олдин pdf вариантга ўтказилади. Агар бизнинг

вариант тарқалганда, тест материалларида хатоликлар бўлмасди. Бундан ташқари, саволларда чизмалар, расмлар тушиб қолмасди. Бу нарсга саволлар ДТМдан чиқмаганини кўрсатади. Жараёнда фақат ДТМ қатнашмайди. Саволлар тузилиб, чоп этилиб, қопларга солинади. Бу ишларни қиладиган ҳамма назоратда бўлади. ОАВга Миллий тест тизими саволлари тарқалгани ҳақидаги маълумотлар сизиб чиқишидан олдинроқ бизга сигналлар келган ва текшириш бошланган. Тестлар ДТМдан чиқиб кетиш эҳтимоли ўрганиб чиқилган, камералар кўриб чиқилди. Биз ҳозир тегишли органларга тест материаллари қандай қилиб тарқалганини ўрганишни аниқлаш учун мурожаат қилганмиз. Тест қандай тарқалганини аниқлаш бизга ҳам муҳим, сабаби, олдимизда катта тест турибди. Уни ўйлаб ўтказишимиз керак. Тестлар маршрутда бўлганида кўчирилган бўлиши мумкин, деган таҳминимиз ҳам бор. Лекин саволлардан нусха олинмаган, фақат ундаги маълумотлар олинган. Бу — фақат менинг таҳминим. Ҳозир ҳолат ўрганиляпти ва тегишли ҳуқуқий баҳо берилади.

ДТМ таъкидлашига кўра, 10 июнь куни биология фани бўйича тест синовидида иштирок этган барча талабгорларнинг тўлови тўлиқ қайтарилади. Бундан келиб чиқадиги, Миллий тест тизимини қайта ислоҳ қилиш ёки ундан мутлақо воз кечиш керак. Чунки бу тизим ўзини оқламапти.

Тест жараёнлари давом этмоқда. Ҳали олдинда анча воқеалар ва ҳолатлар бўлиши тайин. Воқеалар ривожини кузатишда давом этамиз.

НИЛУФАР.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МАҲАЛЛАНИНГ ҲОКИМЛИКДА ЎРНИ БЎЛИШИ КЕРАК»

Маҳалла тизими йил сайин такомиллашиб бормоқда. Аммо тизимда йўл қўйилаётган камчиликлар ҳам йўқ эмас. Шу нуқтаи назардан маҳаллалар фаолиятини ташкил этишда фуқаролар йиғинларида ишлаётган инсонларнинг фикр ва таклифларига суяниш керак, деб ўйлайман.

Маҳалла топпириқ бажарувчи бўлиб қолмаслиги зарур. Аксинча, ҳокимлик ва бошқа маҳаллий идоралар вакиллари унинг фикрига қулоқ тутиши лозим. Амалда эса ҳудуддаги муаммолар ва уларнинг ечими ҳақида гапирадиган бўлсак, беписандлик билан қабул қилинади. Ахир маҳалладаги асл вазиятни биз биламиз-ку. Шунинг учун маҳалланинг ҳокимликда ўрни бўлишини таъминлаш талаб этилади.

Яна бир масала — ҳукумат портали бугунги кунда муаммоларни ечишга хизмат қилмаяпти. Бундай дейишимга сабаб, унга қилинган мурожаатлар турли идоралар орқали ҳал этиш учун маҳаллага қайтиб келмоқда. Ушбу мантиқсиз амалиётни бартараф этиш лозим.

Бундан ташқари, маҳалла тизимидан хотин-қизлар масалаларини ажратиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман. Чунки бу вазифага масъул

этиб белгиланган ходимлар маҳалланинг соясига бекиниб, ҳеч қандай иш қилишмаяпти.

Оғрикли муаммо — қурилишлар баҳона дарахтларни кесиш ҳолатлари кўп кузатилмоқда. Ахир дарахт кўкартиришнинг ўзи бўладими? Мутасаддилар ушбу масалага жиддийроқ қарашлари керак.

Учкун ОСТОНОВ,
Олот туманидаги «Халифа» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

ТАРИХИЙ МАҚБАРА ЯНГИ ҚИЁФА КАСБ ЭТАДИ

Маълумки, Самарқанд вилояти Пайарик туманида маданий ва маънавий-маърифий аҳамиятга эга бўлган ёдгорлик мажмуаси — дунёга машҳур исломшунос олим ва аллома Имом Абу Абдуллоҳ Муҳаммад ибн Исмоил ал-Бухорий мақбараси жойлашган. 1997-1998 йилларда ҳижрий тақвим бўйича аллома туғилганига 1225 йил тўлиши муносабати билан у абадий макон топган қадимий мазорда катта ёдгорлик мажмуаси барпо этилган эди. Ушбу зиёратгоҳ ислом оламида энг машҳур ва таниқли зиёратгоҳ ҳисобланади.

Тарихий булоқ ва чинорларга зиён етмайди

Мазкур ёдгорлик мажмуаси яқин йилларда бутунлай янгича, замонавий кўриниш олади. Президент Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 14-15 апрель кунлари Самарқанд вилоятига ташрифи давомида Имом Бухорий мажмуаси ҳудудида кенг кўламли реконструкция ишлари олиб борилиши ҳақида қарор қабул қилинган эди. Давлатимиз раҳбари жорий йил 11 февралдаги вилоятга сафари чоғида ёдгорлик комплексини тўлиқ реконструкция қилиш ва унинг ҳудудидаги ободонлаштириш ишларининг бориши билан танишган эди.

Мажмуадаги барча ишлар «Enter Engineering» компаниялари гуруҳи томонидан бажарилмоқда. Қайд этиш керакки, «Enter Engineering» — Ўзбекистондаги энг йирик ЕРС пудратчи ва Марказий Осиё бозорида саноат ва фуқаролик объектлари қурилиши бўйича тан олинган етакчи ҳисобланади.

— Мақбаранинг реконструкция ишларида унинг айна

кундаги кўриниши сақлаб қолинади, — дейди «Enter Engineering» компаниясининг Газкимёвий лойиҳалари Дирекцияси директори ўринбосари, Имом ал-Бухорий ёдгорлик мажмуасидаги барча жараёнлар бошқарувчиси Арслон Содиқов. — Қурилиш ишларининг айна кундаги босқичида 442 нафар мутахассис ишчилар банд бўлиб, улардан 65 нафари хорижлик мутахассислар саналади. 53 та махсус техника бирлиги, 3 та минорали кранлар узлуксиздан ишламоқда. Қурилиш ишлари билан параллель равишда лойиҳалаштириш ишлари ҳам давом этмоқда. Имом ал-Бухорий ёдгорлик комплекси нафақат компаниямиз, балки бу ерда меҳнат қилаётган ҳар бир инсон учун алоҳида аҳамиятга эга лойиҳадир. Ишончим комилки, барчамизни шундай хайрли ишга дахлдорлик ҳисси қувонтиряпти. Ахир Имом ал-Бухорий бутун ислом оламида машҳур ва ҳурматга сазовор буюк тарихий шахс, исломшунос олим. Кўриб турганингиздек, мажмуада ишлар жадал кетмоқ-

да. Энг муҳими, неча асрдан бери мавжуд бўлган тарихий булоқ ва чинорларга зиён етмайди, ҳамма ишларни уларни асраб-авайлаш нуқтаи назаридан бажаряпмиз.

Янги масжид бунёд этилади

Мажмуада Президентимиз томонидан тасдиқланган лойиҳа бўйича тўрт бурчида тўртта баланд минораси бор муаззам кўринишдаги масжид биноси бунёд этилади, унда бир пайтнинг ўзида 9020 нафар намозхон ибодат қилиши мумкин. Катта масжид биносидан ташқари, маъмурият биноси, хизмат кўрсатиш корпуси биноси, аёллар ва эркаклар учун алоҳида таҳоратхона, миноралар ва айвонлар барпо этилади.

Ёдгорлик мажмуасида зиёратчилар ал-Бухорий мақбарасини зиёрат қилиб, бемалол ибодат қилишлари мумкин бўлади,

шунингдек, бу ерда жума намозлари, Рамазон ва Қурбон ҳайитидаги байрам намозлари жамоат иштирокида ўқилади. Мажмуада жисмоний имконияти чекланган кишиларнинг ҳаракатланиши учун барча шароитлар — замонавий лифтлар, махсус пандуслар ва бошқа қулайликлар яратилиши назарда тутилган. Қурилиш ва ободонлаштириш ишлари давомида мақбара атрофида жойлашган суви шифобахш булоқ ҳамда қарийб беш аср олдин экилган чинорларга зиён етказмаслик чоралари ҳам кўрилган.

Айтиш керакки, реконструкция ва ободонлаштириш ишлари 4,68 га. майдонда, қурилиш ишлари 2,02 га. майдонда олиб борилмоқда. Бундан ташқари 0,35 га. майдонда ерости галереяси бунёд этилади, 0,83 га. майдон ички ҳовли сифатида ободонлаштирилади. Шунингдек, бинолар

атрофи ва катта майдон сифатида тегиш-линча 1,72 ва 0,44 га. жой кўкаламзорлаштирилади.

* * *

Дарҳақиқат, айна кунларда ёдгорлик мажмуаси катта қурилиш майдонига айланган: ҳамма жойда қум, бетон плitalари, чанг, кранлар, куёш эса аёвсиз қиздирмоқда... Шундай бўлса-да, қурувчилар қурилиш майдони ўртасида кичик оазис яратиб қўйишибди: қора ва кўк райҳонлар ифор таратиб, чиройли гуллар киши кўзини қувнатади. Павильонда нисбатан салқин, шабада эсиб турибди, атрофга сув сепилган ва энг муҳими — қори томонидан муаззам овозда ўқилган муқаддас оятлар овоз кучайтиргич орқали янграб, бутун атрофни, кўнгилларни ўзгача шуқуҳга тўлдирмоқда.

Замира ШУКУРОВА.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ШАРОИТ, РАҒБАТ, ИМТИЁЗЛАР ҲАҚИДА БИРОВ ЛОМ-ЛИМ ДЕМАЙДИ...»

Маҳалламизда бу йил «Обод маҳалла» дастури амалга оширилмоқда. Дастурга имкон қадар энг оғриқли муаммоларни киритишга ҳаракат қилдик. Уларнинг ечимига киришилди.

Бироқ ҳали ишлар тўла ўзини оқлагани йўқ. Айрим вазифалар ўлда-жўлда бажарилаётгани ҳам бор гап. Мисол учун, маҳалла ичидаги кўчаларга асфальт ётқизиш ишлари ҳали яқунланмай, йўл-созлар кетиб қолишди. Энди уларнинг вақти бўлишини кутишга мажбурмиз.

Шундоқ ҳам ўзи

муаммоларимиз етарли. Бугун маҳалла тизимига катта эътибор қаратиляпти, бироқ ислохот шабадалари маҳаллаларгача етиб бормаяпти. Фақат қуруқ гап, қоғозларда қолиб кетмоқда. Бундан 5-10 йил олдин маҳаллада қандай муаммолар бўлган бўлса, ҳозир ҳам ўша-ўша, «Эски тос — эски

хаммом»лигича турибди. Одамларда ҳам гўё ҳамма нарсани маҳалла қилиб бериши керак, деган фикр шаклланиб қолган. Шунинг учун ҳам маҳалла идоралари доимо гавжум, шу билан бирга, жанжаллар маскани бўлиб қолмоқда.

Яна бир гап: бугун масъулларда «Маҳаллани қандай муаммо-

лар қийнаяпти?» деган қараш етишмаяпти. Фақат буйруқ, буйруқ, буйруқ... Шундоқ ҳам кунимиз турли ҳисоботларни тайёрлаш, жадвалларни тўлдириш билан ўтяпти. Кимдир бизни ҳам эшитадими? Деярли 24 соат фаолият юритамиз, маҳалладаги ҳар қандай масалада биринчи ўринда раис-

нинг ёқасидан тутишади, лекин шароит, рағбат, имтиёзлар ҳақида биров лом-лим демайди.

Асатилла НИГМАТОВ, Яккасарой туманидаги «Муқимий» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

ХОРИЖ КОМПАНИЯСИ АҲОЛИГА ҚАНДАЙ ҚУЛАЙЛИК ЯРАТАДИ?

Аҳолини иссиқ сув ва иссиқлик қуввати билан таъминлаш азалдан оғриқли масалалардан бири ҳисобланади. Бунинг бош сабаби кўп йиллар давомида соҳада фаолият юритувчи ягона мувофиқлаштирувчи тизим бўлмаган.

Нега хизмат сифати паст?

Маълумотларга кўра, пойтахтда 9 165 та кўп қаватли уй, 3 475 та ижтимоий объект марказлашган иссиқлик таъминотига уланган. Лекин магистрал ва тарқатиш тармоқларнинг 72 фоизи, марказий қозонхоналарнинг ҳаммаси, маҳаллий қозонхоналарнинг 90 фоизи эскирган. Табиийки, бу харажатларнинг ҳаддан зиёд ортиб, хизмат сифати пасайишига сабаб бўлаётган эди.

Масалан, ўтган

йили иссиқлик энергияси йўқотилиши 44 фоизни ташкил этган бўлса, 630 млрд. сўм (\$60 млн.) зарар келтирган. Бунинг учун 460 млн. куб метр табиий газ, 55 млн. куб метр ичимлик суви, 154 млн. кВт электр энергияси ортиқча сарфланган.

Ўз навбатида «Тош-иссиққуввати» давлат унитар корхонасининг кредитор қарздорлиги юқориликча қолган. Энг муҳими эса, хизмат сифати пастлиги аҳолининг жиддий эътирозларига сабаб бўлган. Ҳозирда «Тошис-сиққуввати» давлат

унитар корхонасида 2 трлн. сўм (\$190 млн.) йиғилиб қолган. Бундан ташқари, корхона 2020 йилни 869 млрд. сўмлик (даромад — 650 млрд. сўм, харажатлар — 1,51 трлн. сўм) камомад билан якунлаган. 2016–2020 йилларда «Тошиссиққуввати» давлатдан 228 млн. доллар миқдорида субсидия олган.

Янги лойиҳа муаммоларга ечим бўла оладими?

Мутахассислар таълифи билан бу соҳада жиддий ислохотлар амалга ошириш бошланди. Бунинг учун Франциянинг Veolia компанияси Тошкент иссиқлик таъминоти тизими бошқарувини қўлга киритгани айтилмоқда. Бу лойиҳа юқоридаги муаммоларга ечим бўла оладими? Келгусида иссиқлик тизими қандай кўринишга келади? Энг муҳими, аҳоли учун қандай қулайлик яратилади?

Ҳисоб-китобларга кўра, компания 30 йил ичида 315 млн. евро ҳамда лойиҳа даврида олинадиган даромад ҳисобидан 1 млрд. 80 млн. евро инвестиция киритади. 10 йил ичида Тошкентдаги барча қозонхоналарни ёпиқ иссиқлик таъминоти тизимига ўтказиш ҳам режа қилинган. Синов лойиҳалари иккита туманда амалга оширилади.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги лойиҳа концепциясини тайёрлаб, таклифлар олиш учун эълон қилган танловда французларнинг шу лойиҳаси энг самарадор, деб топилди. Бу компания Польша, Чехия, Руминия, Литва, Германиядаги шаҳарларда иссиқлик тизимини бошқариш тажрибасига эга.

Яқин кунларда лойиҳа доирасида Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан компания ўртасида хусусий шериклик шартномаси имзолашни кутилмоқда.

Veolia лойиҳа бўйича нима иш бажаради?

Лойиҳани амалга ошириш муддати **30 йил**ни ташкил этади.

Лойиҳа доирасида 181 та иссиқлик қозонхонаси модернизация қилиниши, 28 мингта иссиқлик пункти ўрнатилиши, 841 километр тармоқ реконструкция қилиниб, 576 километр тармоқ янгидан қурилиши режалаштирилган. Шунингдек, 391 та махсус автомашина ва бошқа ускуналар сотиб олинади. Халқаро даражадаги техник аудит ва биллинг тизими жорий этилади. 44,7 минг уйда 1,2 млн. иссиқ сув ҳисоблагичлари ва иссиқлик энергиясини ўлчаш қурилмаларини ўрнатиш режа қилинган.

Молия вазири ўринбосари Одилбек Исаков **10 йил ичида Тошкентдаги барча қозонхоналарни ёпиқ иссиқлик таъминоти тизимига ўтказиш** режалаштирилганини маълум қилди. Шунингдек, Бектемир туманидаги Сувсоз массивида ва Сергели туманидаги Нилуфар кўчасида пилот лойиҳалар амалга оширилади.

Бу хизмат нархлари ўсишига сабаб бўлмайдими?

Шу ўринда аҳолини қизиқтираётган бир саволга мутахассислардан жавоб олишга ҳаракат қилдик. Хўш, лойиҳа амалга ошиши баробарида иссиқлик тизими нархлари ўсиб кетмайдими? Ахир ҳар бир хориж компанияси, аввало, фойда олишни кўзлаб инвестиция киритади.

— *Чиндан ҳам, инвестор ўз маблағини фойда кўриш учун жалб этади, — дейди Уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги ахборот хизмати раҳбари Жамолiddин Қаландаров.* — Бу лойиҳа Молия вазирлиги томонидан ишлаб чиқилган. Саволингизга лойиҳага масъул бўлган Молия вазирлигидан жавоб олсангиз тўғри бўлади.

Афсуски, мавзу доирасида Молия вазирлигига қилган мурожаатимиз жавобсиз қолди.

Ўйлаймизки, тизимдаги ўзгариш ва ислохот фуқаролар учун ҳам қулайликлар яратади. Энг муҳими, хизмат кўрсатиш нархлари ортиб кетишига йўл қўйилмайди.

Хайрулло АБДУРАҲМОНОВ.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«ИДОРАМИЗ ЙЎҚ, ЎЗ УЙИМИЗДА ФАОЛИЯТ ЮРИТЯПМИЗ»

Маҳалламиз аҳолиснинг асосий даромад манбаи деҳқончилик, дўппидўзлик, чеварчиликдан. Аксарияти хорижда ишлашади.

Ишсизликнинг олдини олиш мақсадида эрта баҳорда 36 нафар аҳолимизга 10 сотихдан ер ажратиб берилган эди. Бугун улар биринчи даромадини олиб, яна такрорий экинлар экишмоқда. Ғалладан бўшаган майдонлардан эса яна 40 нафар одамга 15 сотихдан берилди. Уларга 200 кг.дан буғдой ҳам улашилди. Ер олган аҳоли доимий назоратимизда. Шу орқали ким, қандай ердан фойдаланаётганига қараб, келгуси йил ер ажратилади.

Маҳалламизда кредит олиб, дўппидўзлик, чеварчилик ва иссиқхона билан шуғулланаётганлар сони ортиб бормоқда. Айни пайтда 20 та катта оила дўппидўзлик билан банд. 15 та оилада иссиқхона бор. Улар помидор, бодрингдан ташқари, лимончилик ва гулчиликни ҳам ривожлантиришяпти. Ички кўчаларимиз шағаллаштирилиб, асфальт қилишга тайёрланди. 15 та темир-бетон устунлар ўрнатишга ҳам таклиф берилди.

Бирдан бир муаммомиз маҳалла идорамиз йўқ, ўз уйимизда фаолият юритяпмиз. Ана шу муаммомиз тезроқ ҳал этилса, жуда яхши бўларди. Ишсизликни камайтириш учун эса фабрика ва корхоналар, пахтани қайта ишлаш заводи қуриш керак.

Дилмурод ТЕШАБОВЕВ, Пахтабод тумани «Қашқар» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Кейинги йилларда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси йиғилишларида ҳукумат, вазирликлар, қўмиталар фаолияти юзасидан ҳисоботлар эшитиш доимий анъанага айланди. Яқинда қўйи палатанинг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитасининг йиғилишида Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг «Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий стратегиясини амалга ошириш бўйича «йўл харитаси» ижроси юзасидан ахбороти эшитилди.

Вазир таъкидлаганидек, кейинги йилларда мамлакатимизда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг қонунчилик ва ташкилий-ҳуқуқий базасини мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро стандартларни миллий қонунчиликка имплементация қилиш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари юзасидан халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликни фаоллаштиришга доир тизимли ишлар олиб борилмоқда. Миллий қонунчиликни инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқаро-ҳуқуқий стандартлар билан уйғунлаштириш бўйича амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда. Хусусан, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий стратегиясини амалга оширишга доир «йўл харитаси» ишлаб чиқилди. Мазкур ҳужжат 78 банддан иборат. Шундан 46 банднинг ижро муддати яқунланган, 31 та банд ўз муддатида тўлиқ бажарилган, 5 та банднинг ижро муддати узайтирилган, 47 бандни амалга ошириш бўйича ишлар давом этмоқда. Ушбу бандларнинг 14 таси бажарилди, 19 таси ижро қилинмоқда.

Аммо, ростини айтганда, **ҳисоботларда келтирилган рақамлар ҳажмидан кўз тиниб, бош айланиб кетади**. Модомики, вазирлик томонидан шу қадар улғувор ишлар амалга оширилмоқда экан, нега унда мамлакат меҳнат бозори, бандликни таъминлаш соҳасидаги аҳвол ҳамон мураккаблигича қолмоқда? **Соҳадаги**

ҲИСОБОТЛАРНИ «РАҚАМЛАШТИРИШ» БИЛАН ҚАЧОНГАЧА ШУҒУЛЛАНАМИЗ?

ҳақиқий аҳволни кўп сонли рақамларда эмас, одамларнинг ҳаёти, топаётган даромади, дастурхонининг тўқислиги билан баҳо беришга қачон ўрганамиз? Ҳисоботларни «рақамлаштириш» билан қачонгача шуғулланамиз?

Яна бир жиҳати, вазирлик ахборот тайёрлашда камтарликни бир четга ирғитиб юборгани очиқ-ойдин кўриниб турибди. Акс ҳолда, соҳага доир қонунлар қабул қилиниши ва имзоланишини ўз меҳнати самараси сифатида ифодаламас эди.

Вазир ахборотида мажбурий меҳнатга йўл қўймаслик, бу борада амалга оширилаётган чора-тадбирлар ҳақида ҳам бир талай қўлга киритилган ютуқлар ҳақида сўз юритилган. Бу борада аслида **вазирликнинг таъсири сезиляптими?** Айни кунларда ижтимоий тармоқларда ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари ўта иссиқ шароитда магистрал йўлларни тозалашга, мактаблар ҳовлисидаги панжараларни бўяшга, кўчаларни ободонлаштиришга мажбурланаётгани ҳақида хабарлар чиқиши кўпайиб кетди. Мажбурий меҳнатга қарши бўлган, бу борада мутасаддиларнинг танобини тортиб қўйишга ваколатли бўлган Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги эса бу каби ҳолатларни кўриб кўрмасликка, билиб билмасликка олмоқда.

Давлатимиз раҳ-

бари ҳар бир чиқишда фаолиятимизнинг асосий мезони халқни рози қилиш, халқ манфаатларини ифодалаш эканини бот-бот такрорлаб келмоқда. Содда қилиб айтганда, қабул қилинаётган ҳар бир қонун, қарор моҳияти халқимиз ҳаётида ўз аксини топиши керак. **Кўп хонали рақамлар ортидан қувиш ҳеч қачон рўшнолик келтирмаслигини яқин тарихимиз мисолида ёддан чиқармаслигимиз лозим.**

Тўғри, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг парламентдаги бу галги ахборотида урғу кўпроқ меҳнат соҳасидаги инсон ҳуқуқларининг халқаро тамойилларини республика қонунчилигига имплементация қилиш, уларни амалиётда жорий этиш масалаларига берилди.

Лекин бу борада халқаро тажрибага кўп эътибор қаратган вазирлик соҳада мамлакат ҳаётидаги муаммоларга тўхталиб ўтса кўпчиликни ўйлантираётган муаммоларга эътибор қаратган бўларди. **Мисол учун**, қурилиш бозорида иш кучига талаб катта бўлгани билан меҳнатга ҳақ тўлаш паст даражада сақланиб қолмоқда. **Хусусан**, Ўзбекистонда қурилиш соҳасида ишлаётган ишчидан айни шу ишни Россия ёки Қозоғистонда қилаётган меҳнат муҳожири бир неча баробар кўп ҳақ олмоқда. Бунинг ўзига хос сабаблари кўп ва айнан ушбу саволларга жавоб

топиш устида вазирлик бош қотирса ишчи-хизматчилар манфаатини кўпроқ ифодалаган бўлар эди.

Умуман олганда, қурилиш бозоридаги коррупция, меҳнатга ҳақ тўлашдаги тенгсизликларни барта-раф этишда вазирлик ўз сўзини айтадиган давр аллақачон келди. Ваҳоланки, вазирлик ва маҳаллий ҳокимиятлар томонидан амалга оширилаётган чора-тадбирлар **кутилган натижаларни бермаётир**.

Қайд этилишича, ҳозир юртимизда 1 миллион 600 минг аҳоли ишсиз бўлиб, уларнинг 805 мингдан ортиғи 16-30 ёшдагилардир. Агар жорий йилда меҳнат бозорига яна 560 минг битирувчи кириб келишини эътиборга олсак, бандлиги таъминланиши лозим бўлган ёшлар сони 1 миллион 365 мингдан ортиқни ташкил қилади. Шу боисдан 2021 йилдаги Давлат дастурида ёшларни қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор берилган.

Аҳоли бандлигини таъминлаш чора-тадбирлари 30 ёшгача бўлган ёшлар сони 18 миллиондан зиёд бўлган, аҳолисининг қарийб 55 фоизини ташкил этувчи мамлакатимиз учун ниҳоятда долзарбдир. **Шундай экан**, бу муаммо билан шуғулланиш ижроия ҳокимиятнинг барча бўғиндаги раҳбарларининг ҳар кунлик вазифасига айланиши керак.

Бироқ, афсуски, аҳоли бандлигини таъминлаш, ишсизлар

тақдирига куюнчақлик билан муносабатда бўлиш ҳолатларига ҳамма жойда ҳам дуч келинавермайди. Ҳатто ҳудудда қанча ишсиз борлиги, улар ниманинг орқасидан тирикчилик қилаётгани ва нима билан бандлигидан беҳабар раҳбарлар йўқ эмас. Даромад манбаига эга бўлмаган аҳоли қатламини ишсизликдан ҳимоялаш, давлат ресурслари ва имкониятларидан самарали фойдаланиш ҳукумат олдидаги асосий вазифа.

Жойларда аҳолининг ўзини ўзи банд қилиш учун **ажратилган бюджет маблағлари** мутасаддилар лоқайдлиги натижасида **самарасиз сарфланмоқда**. Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракция аъзолари ва маҳаллий Кенгашлардаги депутатлари мунтазам равишда бандлик бўйича белгиланган вазифалар ижросини назорат қилмоқда. **Афсуски**, натижалар кутилганидек эмас. **Шу боис** мамлакатда аҳоли бандлигини таъминлаш, ишсизликни камайтириш, аҳоли даромадларини ошириш, турмуш даражасини кўтариш борасида тизимли чора-тадбирлар кўриш зарур. Давлатнинг ишсизликни камайтириш ва бандлик сиёсати ҳудудларнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, **стратегик ва тактик мақсадлар асосида ишлаб чиқиши лозим**.

Ҳудудлардаги ижтимоий-иқтисодий вазият бир-бирдан фарқ қилади. Бандлик ва янги иш ўринларини яратиш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқишда шу нуқтаи назардан ёндашиш керак. **Акс ҳолда иш ўринлари қоғозда яратилади, сохта статистика шаклланади**. Иш ўрни ҳақидаги ёлғон рақамлар кўпайиши ишсизлик муаммосини янада оғирлаштиради.

Боиси, иш ўринлари учун йўналтирилган ресурслар беҳуда кетади.

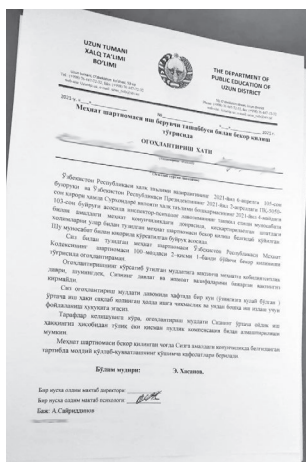
Яна бир муҳим йўналиш борки, узоқ йиллардан буён гапириб келинаётгани билан салмоқли натижаларга эришилмади. Гап ҳудудларда саноатни ривожлантириш, муносиб ҳақ тўланадиган иш ўринлари яратиш орқали аҳоли бандлигини таъминлаш ҳақида бормоқда. **Афсуски**, ўтган даврда бу борада қабул қилинган айрим қарорлар, дастурлар фақат қоғозда қолиб кетмоқда.

Банд бўлмаган аҳоли, хусусан, хорижга иш излаб кетаётганларнинг асосий қисми чет ҳудудларда яшовчи фуқаролар экани афсусланарлидир. Ҳозир бу йўналишга ҳам илгарилари тасаввурга келмаган маблағлар ажратилмоқда, зарур шарт-шароитлар яратилмоқда. Раҳбарлардан, мутасаддилардан талаб этиладигани фидойилик, тиниб-тинчимаслик, изланиш, ҳолос. Бу хусусиятларга эга раҳбарлар ишлаётган жойларда қандай ўзгаришлар бўлаётгани ҳаммага кўриниб, билиниб турибди.

Шу боис ҳукумат фаолиятига ишсизлик масаласи қандай ҳал этилаётганига қараб, баҳо берилиши зарур. Негаки, янги иш ўринлари яратилиши мамлакат иқтисодиёти ўсаяётганининг энг муҳим белгиларидан биридир. Ҳукумат бу масалага ижтимоий барқарорликнинг муҳим шarti сифатида ёндашиши зарур бўлмоқда. Бугунги куннинг ўткир, оғриқли муаммоси хусусида жиддий бош қотириб, аниқ, самарали чора-тадбирлар кўриш тақозо этиляпти.

Фирдавс ШАРИПОВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик
палатаси депутати.

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРДАГИ ПСИХОЛОГЛАР ЁППАСИГА БЎШАТИЛЯПТИ... (МИ?)

Бизга келган хабарларга кўра, умумтаълим мактабларидаги, хусусан, Сурхондарё вилояти Узун туманидаги мактаблардаги психологларни ишдан бўшатиш учун улардан огоҳлантириш хати олинаётган экан.

Хўш, бу хабар қанчалик ҳақиқат? Агар рост бўлса, ишдан бўшатилаётган психологларнинг кейинги тақдири нима бўлади? Масалага ойдинлик киритиш мақсадида Халқ таълими вазирлиги ва Ички ишлар вазирлиги мутаасаддиларига мурожаат қилдик.

– Президентимизнинг 2021 йил 2 апрелдаги «Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори асосида туман, шаҳар ички ишлар органлари таркибида 2000 та штат бирликларидан иборат вояга етмаганлар масалалари бўйича инспектор-психолог лавозимларини жорий этиш белгиланган, – дейди **Халқ таълими вазирлиги ўқувчи ва ёшлар ташкилотлари билан ишлаш бўлими бошлиғи Ақобер Абдуллаев**. – Мазкур қарорда инспектор-психологларнинг хизмат ўташ жойи умумий ўрта таълим муассасалари этиб қайд этилган. Бугунги кунда мактаб психологлари штати 15 мингдан ортиқ бўлиб, ўқувчилар сонидан келиб чиқиб ҳар бир мактабда 1 нафардан 3 нафаргача психологлар фаолият юритади. Юқоридаги қарор асосида эса **ҳар 5 та мактабга 1 нафар инспектор-психолог бириктирилиши назарда тутилган**. Мактаблар сони эса бугунги кунда 10 мингдан ортиқ. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Халқ таълими вазирлигидан психологларни ёппасига бўшатиш бўйича кўрсатма

берилмаган. Бугунги кунда намунавий штатларга тегишли ўзгартириш бўйича таклиф Молия вазирлигига киритилган. Намунавий штатлар тасдиқлангандан сўнг, унга асосан психолог лавозимида ишлаётган 2000 та штат қисқартирилади. **Бўшатишдан хо-димлар тизимдаги ва-кант жойларга мутахассислигидан келиб чиқиб ишга олиниш чораси кўрилади.**

Инспектор-психологларнинг вази-фалари нима-лардан иборат?

– Инспектор-психологларнинг асосий вази-фалари вояга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш, мактабгача таълим, умумий ўрта ва профессионал таълим муассасаларида жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш борасида тадбирларни ташкил этишдир, – дейди **Ички ишлар ва-зирлиги Ҳуқуқбу-зарликлар про-филактикаси бош бошқармаси бўлим бошлиғи подполковник Баҳриддин Султонов**. – Улар таълим муассасалари психологлари билан ҳамкорликда вояга етмаганларда қонунбузилишларга муро-сасиз бўлиш ҳисси-ни шакллантириш, муаммоли ўқувчилар билан ота-оналари иштирокида манзил-ли ишлаш, ўқувчилар ўртасидаги ҳуқуқбу-зарлик ва жиноят-чиликнинг олдини

олиш бўйича олиб бориладиган профи-лактика ишларида иштирок этишади. Шунингдек, мутасад-ди идора ва таш-килотлар, соғлиқни сақлаш муассасала-ри, фуқаролик жа-мияти институтлари, ички ишлар органла-ри соҳавий хизматла-ри ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходим-ларини жалб этган ҳолда ота-оналар билан учрашувлар, суҳбатлар, семинар-тренинглар, муноза-ралар ва очик муло-қотлар ўтказишади. Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси-ни бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасалар би-лан ўзаро алоқалар-ни амалга ошириш, зарурий ҳолларда вояга етмаганлар билан ишлаш учун тегишли хизматлар-ни жалб қилиш ва қонун ҳужжатларига мувофиқ тегишли-лиги бўйича бошқа тадбирларни амалга ошириш ҳам инспек-тор-психологларнинг вази-фасидир.

Психологларга бўлган талаб ортиб бораётган бугунги жамиятда барча соҳаларда, айниқ-са, ёшлар ва аёл-лар билан ишлаш ташкилотларида психолог штатлари етарли даража-да, деб бўлмайди. Шундай пайтда 2000 та инспектор-психолог штати қаерда тайёрланиб шакллантирилмоқ-да?

– Президентимизнинг юқоридаги

қарори билан ташкил этилиши режалашти-рилган **вояга етма-ганлар масалалари бўйича инспек-тор-психолог ла-возими**га фақат психологлар жам-лансин дегани эмас, – дейди **Баҳриддин Султонов**. – Ушбу лавозимга тайёрла-наётган ходимлар нафақат психология соҳасидаги билимга эга бўлиши, балки вояга етмаганлар-нинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича етарли билимга эга бўлган ходимлардан жамланади. Ушбу лавозимга тайинла-наётган шахсий тар-киб, ўз навбатида, ҳам юриспруденция йўналиши бўйича, ҳам педагогика ва психология соҳаси-даги билимларга эга бўлиши лозим бўла-ди. Мазкур талаб-лардан келиб чиққан ҳолда инспектор-пси-холог лавозимларига ички ишлар органла-рида хизмат олиб бо-раётган, таълим муас-сасаларида фаолият юритаётган психолог ва педагоглардан жамланмоқда.

Баҳриддин Султоновнинг таъкидлашича, инспектор-психолог-ларнинг фаолиятини белгилаб берувчи Вазирлар Маҳка-масининг «Вояга етмаганлар билан ишлаш тизимини янада такомиллаш-тириш тўғрисида»ги қарори лойиҳасига кўра, 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб ички ишлар органла-рининг вояга етма-ганлар масалалари бўйича бўлинмалари ходимларини ҳу-дудийлигидан ке-либ чиқиб тегишли юриспруденция йў-налиши бўйича олий таълим муассасала-рининг магистратура йўналишига қабул қилиш квоталаридан ташқари тест синов-ларини топширма-ган ҳолда, сиртдан (масофавий) ўқиш учун тўлов-контракт

асосида ўқишга қа-бул қилиш тўғрисида таклиф киритилган.

Хўш, шу кунга қадар нечта инспектор-психолог штатлари жорий этилиб, умумтаъ-лим мактабларига бириктирилди?

– Давлатимиз раҳ-барининг 2021 йил 2 апрелдаги қарори билан 2021 йилда умумий ўрта таълим муассасаларининг 2000 та психолог штат бирлигини жорий йилнинг 1 июлидан қисқарти-риш эвазига 1100 та инспектор-психолог штат бирлиги ки-ритилиши ва 2022 йилда қўшимча 900 та штат бирлиги-ни киритиш орқали уларнинг сони 2000 тагача етказилиши белгилаб берилди, – дейди **Баҳриддин Султонов**. – Мазкур топшириқ ижросини таъминлаш борасида ажратилган 1100 та штат бирликларининг 66,5 фоизи жам-ланган бўлиб, улар умумтаълим мак-табларига бирикти-рилди ҳамда уларга бевосита умумтаълим мактабларида хизмат хоналари ажратил-ган.

Мутасаддилар-нинг жавобларидан кўриниб турибдики, умумтаълим мактаб-ларидаги психолог штатидаги ходимлар ёппасига бўшати-майди. Янги ташкил этилаётган вояга етмаганлар масала-лари бўйича инспектор-психологлар эса амалдаги психо-логлар билан ҳам-корликда иш олиб боришади. Бундан хулоса қилиш мум-кинки, айрим ҳудуд-ларда қарор ижроси тўғри амалга оши-рилмаётгандай. Шу боис қарор ижросига масъул тегишли таш-килот мутасаддилари қарорда белгиланган вази-фаларнинг қону-нийлигини таъмин-лашлари зарур.

Рустам ЮСУПОВ.

Бугун вакцина олсамми-йўқми, дея икки-ланаётганлар, қайси вакцина яхшиси экан, деб суриштираётганлар орамизда талайгина. Вакцина бепуштликка олиб келади ёки барибир касал бўлаверади, ундан ҳам ёмони — ўлиб қолиш мумкин экан, деган бир-биридан ваҳимали хабарларнинг тарқалгани ва кенг муҳокама қилинаётгани ҳам бор гап.

ВАКЦИНАЦИЯ:

ТАРТИБСИЗЛИК ҚАЧОНГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ?

Афсуски, баъзан оддий ниқоб тақишни ёки масофа сақлашга аҳамият қаратишни ўзимизга эп кўрмаймиз. Қачонки, яқинимиз ёки танишимизни шу касаликка чалинганини эшитсакки хавотирга тушамиз. Бу борада бошимдан ўтказганларимни бўлишишга жазм етдим.

«Навбатда турманглар, «пробирка» қолмади»

Икки кун коронавирусга чалинган одам билан мулоқот қилганим учун ўзим ҳам саросимага тушиб қолдим. Чунки у инсон аллақачон Ковид марказида аппарат тагида жон сақлаётганди-да. Зудлик билан ҳудудимиз ҳамширасига қўнғироқ қилдим. Вазиятни тушунтирдим. Тест

топширмоқчи эканимни айтдим. «Унда эртароқ келинг. Эрталаб соат еттида ўша ерда бўлинг. «Пробирка» кам келаётган экан, тугаб қоляпти. Кейин туман СЭСга боришингизга тўғри келади» деди ҳамшира. Эрталабдан уч болам билан поликлиникага етиб бордик.

Соат еттидан ўн беш дақиқа ўтди. Лаборатория эшиги ёнида саккиз киши турибди. «Навбатда турманглар, «пробирка» қолмади» деди бир ҳамшира чиқиб. Ҳали иш вақти бошланмасдан туриб, «пробирка»нинг тугаб қолиши ақлга сиғмас ҳолат. «Қачондан иш бошляпсизлар, нега «пробирка» қолмади» дедим ҳамширага. «Мени қачон ишга келиб, қачон иш бошляшим билан нима ишингиз бор, «пробирка» тугади дедим-ку» деди

у. Индамай болалар билан уйга қайтдик. Уйга боргунча нималар келмади хаёлимга. Аммо ҳеч қандай вируснинг аломатлари йўқлиги юрагимга таскин бериб турганди.

Уйга келишим билан яна ҳудуд ҳамширамизга қўнғироқ қилдим. Ҳудуд шифокоримиз Ковид марказга ишга кетган экан. Ҳолатни айтдим. «Шунинг учун ҳам эртароқ келинг дегандим-да» деди. Шу пайт эътироз билдирдим. «Қанақасига «пробирка» тугаб

қолиши мумкин. Пул қилаётгандирсизлар-да ёки таниш-билишчилик қилаётганларингиз билмайди, деб ўйлаяпсизларми? Кимга, қачон «пробирка» олиб қўйганларингизни айтайми» дедим.

Хуллас, телефон орқали роса тўполон қилдим. Орадан икки соат ўтгач, ҳамшира қўнғироқ қилиб «Эртага келинг, сизга ҳам, болаларингизга ҳам «пробирка» олиб қўйишади», деди. Буни қаранг-ки, ҳамма нарсанинг иложи бор

экан. Эртасига бемалол бориб, тест топшириб келдим.

Иш қачон тартибли йўлга қўйилади?

Тест натижаси яхши чиққач, вакцина олишга бордим. Навбатда қолиб кетмай, деб эрта тонгдан бориб олдик. Яна ўша тартибсизлик. Оддий анкетани топиб бериша олмайди. Битта менинг анкетам йўқми, десам, қолганларда ҳам аҳвол шу. Пойтахтда бундай иш юритилса, қолган ҳудудлардан нима умид қилиш керак? Вакцинани ҳам минг азобда навбатда туриб, жанжал-тўполон билан нақд икки соат деганда олдик. Бундай ҳолатда вирус юқтириб олиш ҳеч гап эмас.

Шифокор эшиги тагида ўнлаб одамлар навбат талашган. Нав-

батсиз кириб кетаётганлар устида келишмовчиликлар бошланди. Агар тартиб билан иш йўлга қўйилса, тиббиёт хизматчилари ҳам, фуқаролар ҳам қийналмасди. Ортиқча асабузарлик ҳам бўлмасди. Бу тартибсиз иш юритишдан битта мен эмас, келганларнинг барчаси норози бўлди.

Баъзан оддий ҳақиқатларга тик қарашни истамаймиз. Бу ҳолат қаерда бўлаётган экан, дейишингиз мумкин. Манзилни айтаман, балки тегишли мутасаддилар эътибор қаратишар. Юқоридагилар Юнусобод туманидаги 56-оилавий поликлиникадаги ҳолат. Балки иккинчи мартаба вакцина олишга борганимизда, иш жараёни ўзгариб қолар...

НИЛУФАР.

МЕЗОН

РАИСЛАР ЗИММАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР ЯНА БИТТАГА КЎПАЙДИМИ?

Вазирлар Маҳкамаси томонидан жорий йил 3 август кун қабул қилинган янги қарор маҳалла раислари зиммасига яна бир вазифани юклади. «Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатишни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ҳужжатга кўра, энди маҳалла раислари оилалардаги қаровсиз болаларни аниқлайди.

Бу янгилик эмас...

Тўғри, мазкур янги тартибсиз ҳам раислар шу пайтгача ўз ҳудудларидаги вояга етмаганлар хулқ-атвори, ўқиши, тарбияси устидан назоратни олиб борган. Бунда тегишли ташкилотлар — МТМ, мактаб, ички ишлар органлари, ҳокимлик вакиллари билан яқиндан ҳамкорлик қилиб келинади. Аммо бу галги қарорнинг ўзига хос жиҳатлари бор. Мисол учун, қарор билан Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари тўғрисидаги Низом тасдиқланди. Мазкур марказлар қаровсиз болаларнинг шахсини аниқлаб, уларнинг ўқиши ва хулқ-атвори, оиласидаги муҳитини ҳамда қаровсиз қолишига сабаб бўлган омилларни ўрганади.

Қаровсиз болалар ота-оналаридан олиб қўйиладими?

Янги тартибларга кўра, ташкил қилинадиган марказлар болаларнинг келажаги ҳақида қайғурувчи маскан бўлиши кутилмоқда. Бу ҳудди Ғарб мамлакатларидаги болалар ҳуқуқлари бўйича ижтимоий марказлар сингари ишлайди, фақат бизда ҳудудларга бириктирилаётган алоҳида ижтимоий ходим вазифасини маҳалла раислари ва профилактика инспекторлари амалга оширади.

2021 йил 1 сентябрдан вояга етмаганлар масалалари бўйича инспектор-психологлар томонидан — таълим муассасаларида, профилактика инспекторлари

томонидан — хизмат ҳудудида, маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари томонидан — оилаларда қаровсиз болалар аниқланади. Вояга етмаган шахснинг қаровсиз қолгани давлат органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлар ва фуқаролар томонидан аниқланган ҳолларда улар бу тўғрисида профилактика инспекторига хабар беради. Профилактика инспектори бола қаровсиз қолгани тўғрисида хулосага келса, тегишли тартибда болани марказга қабул қилиш ҳақида йўлланма тайёрланади.

Янги марказ нима билан машғул бўлади?

Марказ ходимлари 5 соат ичида болани қабул қилиб олиши ва

марказга жойлаштириши керак. Марказ томонидан 48 соат ичида қаровсиз боланинг шахси аниқланади. Боланинг ижтимоий-ҳуқуқий ҳолатига баҳо бериш натижасига кўра ижобий хулосага келинса, бола ота-онаси (ота-она ўрнини босувчи шахслар)га топширилади.

Яна бир жиҳат, мазкур марказлар йўлланмасига кўра, бола тегишли ихтисослаштирилган таълим муассасасига синов ва имтиҳонларсиз ўқишга қабул қилиниши керак. Ўқиш харажатлари республика бюджети ҳисобидан амалга оширилади. Профессional ёки ОТМга ўқишга кириш истаги бўлмаган ёки ўқишга кира олмаган қаровсиз вояга етмаган бола 1 ой ичида ҳудудий меҳнат органлари томонидан

ишга жойлаштирилади.

Ота-онага жавобгарлик борми?

Дарҳақиқат, мазкур янги тизим Ғарб давлатларидаги аналогларига жуда яқин. Фақат бунда болани қаровсиз қолдирган ота-онага нисбатан алоҳида, қўшимча жавобгарлиқнинг белгиланмаётгани тушунарли ҳолат. Бундан ташқари, бизнингча, қаровсизлик оқибатида марказ тарбиясига ўтган вояга етмаган шахснинг келажақдаги мулк ҳуқуқи масаласига ҳам алоҳида тўхталиб ўтиш, ота-она, бобо-бувдан мерос мулкларни тақсимланишидаги ўрни тўғрисида бандлар киритилиши фойдадан холи бўлмасди.

Улуғбек ИБОДИНОВ.

МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИ СИФАТ ЖИҲАТИДАН ЎЗГАРАДИМИ?

Сўнгги йилларда давлатимиз томонидан меҳнат мигрантларини ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш масаласига жиддий эътибор қаратилаётгани сир эмас. Айниқса, ўтган йили пандемия туфайли юзага келган мураккаб вазият кескин чораларни кўришга мажбур этди. Бу жараён ҳозирги кунда ҳам тўхтовсиз давом этмоқда. Хусусан, хорижлик иш берувчилар билан ҳамкорликда ташкиллаштирилган меҳнат миграцияси, яъни турли касб-ҳунарлар бўйича ишга қабул қилишга оид эълонлар берилиши, уларнинг вакиллари келиб ҳудудларимизда мазкур иш ўринларига талабгорларни аниқлаши, ёшларимизни касб-ҳунар ва тил ўрганиш бўйича ўқитиш ишлари йўлга қўйилиши фикримиз исботидир.

Шунга қарамай, кўп-лаб меҳнат мигрантларининг қиммат нархларда авиачипта сотиб олиб, хорижий давлатларга ишлаш мақсадида йўл олишаётгани сир эмас. Нега улар давлат томонидан яратиб берилмаётган имкониятлардан фойдаланишмаяпти? Четга расмий тарзда ишга бориш ноқулайлик туғдирмоқдами? Тўғри, иш берувчи таклифи асосида хорижга юборилган бир гуруҳ меҳнат мигрантлари билан муаммолар келиб чиққани, яъни уларнинг ҳужжатлари олиб қўйилиб, шароити ноқулай бинога жойлаштирилгани ва бир қанча вақтдан буён ишсиз яшаб келишаётгани маълум бўлганди. Албатта, бу ҳамма вазиятда ҳам шундай ҳолат юз беради, дегани эмас. Шундай бўлса-да, фуқароларнинг четдан иш топиш учун давлат идораларига мурожаат қилиши кам кузатиляпти.

Президентимиз томонидан 2021 йил 30 июль куни имзоланган «Хорижга ташкиллаштирилган меҳнат миграциясига кетаётган фуқароларни рағбатлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарор чет элга қонуний асосда ишлаш учун кетаётган

юртдошларимизни қўлаб-қувватлаш бора-сида янги имкониятлар яратди. Хўш, мазкур чора-тадбирлар нималардан иборат ва меҳнат миграцияси муаммолари ечимига қай даражада хизмат қилади?

«Labor-migration» орқали имкониятлар яратилади

Маълумотларга кўра, 2021 йилга белгиланган дастурга мувофиқ, Ўзбекистон ҳудудида 50 минг нафар фуқарони хорижий тил ва касбга ўқитиш кўзда тутилган.

— Таъкидлаш жоиз, илгари давлат томонидан меҳнат мигрантларини қўллаб-қувватлаш, уларнинг кундалик эҳтиёжлари ва орзу-умидлари тўғрисида ҳар томонлама ғамхўрлик қилиш, мамлакат ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ишончли ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоя кафо-

латлари бўлмаган, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Дилбар Мамажонова**.

— Президентимизнинг мазкур қарори кейинги йилларда мамлакатимизда ташкиллаштирилган, уюшган ва хавфсиз миграцияни таъминлаш, меҳнат мигрантлари ва уларнинг оила аъзоларини ҳимоя қилиш соҳасида амалга оширилаётган ўзгаришларнинг мантиқий давоми бўлди. Ушбу ҳужжатга кўра, жорий йилнинг 1 сентябридан бошлаб 2022 йил 1 сентябрга қадар «labor-migration» дастурий мажмуасида рўйхатдан ўтган, касб-ҳунар ёки хорижий тилларга ўқиган ва ташкиллаштирилган меҳнат миграциясига кетаётган фуқароларга хорижий тиллар ёки касб бўйича малака имтиҳонлари муваффақиятли топширилганда, имтиҳонларни топшириш билан боғлиқ

харажатларини қоплаш учун БҲМнинг 3 бараваригача миқдорда компенсация тўлаб берилади. Бу миқдор йўл чиптасини харид қилиш билан боғлиқ харажатларини қоплаш учун — БҲМнинг 2 бараваригача этиб белгиланган.

Шунингдек, 2021 йил 1 сентябргача «labor-migration» дастурий мажмуасида меҳнат миграциясига кетаётган фуқароларга компенсацияларни олиш имконини берувчи алоҳида саҳифа ташкил қилинади.

Мигрантларнинг соғлиги ҳимояда бўлади

Таъкидлаш жоиз, жорий йилнинг 1 августидан транспорт компанияларининг меҳнат миграциясида бўлган даврида жароҳат олган, бахтсиз ҳодисага дуч келган, ўткир ёки оғир касалликка чалинган фуқароларни, шу жумладан уларнинг вояга етмаган фарзандларини Ўзбекистонга олиб келиш билан боғлиқ харажатлари, шунингдек, ушбу фуқароларни тиббиёт ходими кузатуви остида қайтаришда тиббиёт ходимининг хизмат сафари харажатлари қоплаб берилади.

Шунингдек, хорижда меҳнат фаолиятини амалга оширувчи фуқароларни қўлаб-қувватлаш ҳамда уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш жамғармасига 52 миллиард сўм миқдоридagi маблағ ажратилади.

Ривожланган мамлакатлар меҳнат бозорига кириб бориш рағбатлантирилади

— Аҳамиятлиси, қарорда ташқи меҳнат миграцияси географиясини кенгайтиришга жуда кенг аҳамият қаратилган, — дейди **Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги**

раҳбари Хайрулло Умаров. — Яъни ривожланган мамлакатлар меҳнат бозорига кириб боришни рағбатлантириш кўзда тутилмоқда. Таҳлилларга кўра, меҳнат миграцияси иштирокчиларининг атиги 9 фоизи ривожланган давлатларга йўл олишмоқда. Бунинг асосий сабаби ривожланган давлатларга «ишчи виза» олиш қимматлиги билан боғлиқ. Қарорга асосан ривожланган давлатларда меҳнат фаолиятини амалга оширишга «ишчи виза»ни расмийлаштириш билан боғлиқ харажатларини қоплаш учун — БҲМнинг 5 бараваригача миқдорда компенсация тўланади. Жорий йил охирига қадар 3 минг нафар ана шундай меҳнат мигрантига 3,8 млрд. сўм компенсация тўланиши режалаштирилган.

Хулоса ўрнида

Шубҳасиз, юртимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини янада мустаҳкамлаш, ҳимоя қилиш ва рағбатлантиришга йўналтирилган ушбу қарор фуқароларимиз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан бирга, уларнинг фаровон турмуш тарзига хизмат қилади. Юқорида таъкидланганидек, унда ташқи меҳнат миграциясини тизимли тарзда ташкил этиш билан боғлиқ муҳим вазифалар белгиланган. Асосий кўзланган мақсад — меҳнат муҳожирларимизнинг хорижда оғир жисмоний куч талаб қиладиган, паст даражали юмушларни бажаришига чек қўйиб, уларни қонуний асосда малака талаб қиладиган ва юқори даромадли касбларга йўналтиришдир. Агар ушбу чора-тадбирлар тўлақонли ва изчил амалга оширилса, аҳоли бандлиги ва ижтимоий ҳимояси соҳасида муҳим босқичга қадам қўйилган бўлади.

Тўлқин ШЕРНАЕВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МУАММОЛАР ЕЧИЛМАЙ ҚОЛМОҚДА...»

Маҳалламиз «драйвери» — чорвачилик ва деҳқончилик. Бизда бўш ернинг ўзи йўқ. Ҳамма томорқасидаги ҳосил билан кун кечиради. Барча полиз экинлари экилади. Иккинчи экин экиш учун 300 нафар кишига ер бўлиб бердик. Улар мош ва ловия экишди. Шаҳарга яқин жойлашганимиз учун аҳолининг бир қисми шаҳарга қатнаб ишлайди.

Муаммолар етарлича. Жумладан, ичимлик сув йўқ. 5-6 хонадон кўчадан битта қудуқ қазиб олишган. Аммо қудуқларни келиб текширишганда, суви ичишга яроқсиз деб хулоса беришган. Лекин аҳоли мажбур шу сувни истеъмол қилишяпти. Кўчаларимиз жуда абгор ҳолатда. Қолаверса, маҳалламизда биронта болалар боғчаси мавжуд эмас. Уй боғчаларга ҳам руҳсат ололмадик. Боиси хонадонлар талабга жавоб бермас экан. Болаларимиз қўшни маҳалладаги мактаб-

га қатнашади. Ушбу муаммолар бўйича мурожаатлар қилганмиз. Аммо ҳанузгача натижа йўқ. Ўтган йили маҳалла идорасини бир амаллаб таъмирлаб олгандик. Аммо мебелларимиз етишмайди. **Яна бир гап.** Ўтган йили карантин кучайган пайтда маҳалламизда ҳеч кимни ниқобсиз кўчага чиқармадик. Ҳаттоки, тўйларни ўтказмасликка, оз киши билан нишонлашга бош-қош бўлдик. Кейин нима рўй бериши мумкинлиги ҳақида тафсилотлари билан тушунтирдик. Хуллас,

барча тартиб-қоидаларга риоя қилдик. Шу боисми, қишлоғимиздан биронта киши вирус билан касалланмади. Ҳозир ҳам назорат қилиб турибмиз.

Демак, маҳалла раиси қачонки, халқ учун куйиб-пишиб ишласагина, одамлар уни ҳурмат қилади ва айтганини қилишади. Бунга ўз тажрибамиздан англадим.

Эъзозхон ИМОВОА, Пастдарғом туманидаги «Мароканда» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Жорий йилнинг 3 август куни Президент раислигида бўлиб ўтган видеоселектор йиғилишида республикадаги шароити оғир бўлган маҳаллаларни ҳар томонлама ривожлантириш масаласига тўхтаб ўтилган.

ЧЕККА ХУДУДЛАРГА

ЖАМОАТ ТРАНСПОРТИ ҚАЧОН ЕТИБ БОРАДИ?

Маълум қилинишича, Шавкат Мирзиёев энг оғир шароитдаги маҳаллаларга 100 миллион доллар ажратиш, йил якунигача жамоат транспорти етиб бормаган 1113 та маҳаллани қамраб олиш бўйича топшириқлар берилган.

Дарҳақиқат, юртимиз транспорт тизимидаги энг оғриқли нуқталардан бири ҳам айнан жамоат транспортлари билан боғлиқ. Дейлик, пойтахтда уларнинг етишмаслиги, интервалга амал қилинмаслиги, айрим ҳайдовчиларнинг масъулиятсизлиги танқид қилинса, ҳудудларда улар тўлиқ ривожланмаган, ҳатто айрим чекка жойларга автобус етиб бормаган, туман марказларида ҳам жамоат транспорти ҳаракати қониқарли эмас, онлайн тўлов тизимлари йўлга қўйилмаган. Хўш, жойларда яна қандай муаммолар кузатилаётган? Уларнинг ечими борми?

Автобуслар эскирган, янгиси эса қиммат...

Жамоат транспорти — одамларнинг узоғини яқин қиладиган, аҳоли кайфиятига тўғридан-тўғри таъсир кўрсатадиган восита. Ҳисоб-китобларга кўра, мамлакатимиз бўйича **кунига қарийб 20 миллион йўловчидан бор-йўғи 4,4 миллиони ёки 22 фоизи жамоат транспортдан фойдаланмоқда**. Бу кўрсаткич Андижон, Қашқадарё, Наманган, Хоразм, Самарқанд, Фарғона, Бухоро ва Тошкент вилоятларида бундан ҳам паст. 1 минг 200 та қишлоқ туман марказигача бўлган йўналишда жамоат транспорти билан қамраб олинмаган.

Бунинг аниқ ечими борми? Масалан, бунда йўловчи ташиш харажатларининг бир қисmini босиб ўтил-

ган масофа ва йўловчи сонидан келиб чиқиб **субсидиялаш** мумкин. Шу боис туманлар ичида йўловчи ташувчи корхоналар харажатларининг бир қисmini қоплаш тартибини ишлаб чиқиш зарур. Ҳар бир ҳудуддаги биттадан туманда ушбу янги тизим тажрибадан ўтказилиб, жорий этилса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Туманлардан вилоят марказларига қатновчи автобуслар эскирган, айримлари хизмат муддатидан ортиқ фойдаланилаётир. **Автобуслар билан таъминланганлик даражаси ҳар 100 минг аҳолига 24 тани ташкил этади**. Бу кўрсаткич Сурхондарё, Қашқадарё, Наманган ва Андижонда 15 тага ҳам етмайди. Транспорт паркини янгилаш учун қўшимча 800 та автобусга эҳтиёж мавжуд. Бироқ **юртимизда ишлаб чиқарилаётган автобусларнинг нархи хорижникига нисбатан юқори**, шу боис маҳаллийлаштириш даражасини ошириб, автобус ва микроавтобуслар нархини тушириш муҳим аҳамиятга эга. Бунда корхоналар автобус харид қилиш учун оладиган кредитлар фоизининг Марказий банк асосий ставкасидан юқори қисmini қоплаш ва уларга кафиллик бериш тартибини жорий қилишга зарурат бор.

Жамоат транспортига ишонч қолмаган...

Ёши катта авлод вакиллари яхши билади, илгари бекат-

ларда график илинган бўларди ва одамлар қайси автобус соат неччида келишини олдиндан аниқ биларди. Шу боис йўловчи ишонч билан йўлга чиқарди. **Ҳозир ўша ишонч йўловчиларда қолмаган**. Мана шу анъанани қайтариш вақти келди. Хўш, бунинг учун нима қилиниши керак?

Энг аввало, нафақат пойтахтда, балки туман ва шаҳар марказларида ҳам автобус йўналишларини кўпайтиргандан кўра, ҳар 4-5 дақиқада бекатга автобус келишини таъминлаш самаралироқ. Агар одамлар жамоат транспорти қачон ва қандай юришини аниқ билса, шахсий автобилида юришдан воз кечади. Чунки жамоат транспорти фойдалироқ бўлади.

Қолаверса, жойларда бекатлар етишмаслиги ҳам яна бир масала. Ўз-ўзидан аён, бекат бўлмаса, автобус ҳам тўхтамайди. Транспорт тўхтаб ўтадиган жойларни давлат-хусусий шерикчилиги асосида ташкил этишга урғу қаратиш керак. Бекатда банкоматлар, реклама роликлари ва дўкон бўлиши эса одамлар учун яна бир қулайликдир. Шунингдек, автобуслар графиги осилгани, унга амал қилиш жамоатчилик назоратида бўлиши шарт.

Бундан ташқари, бугун аксарият чекка ҳудудларни туман маркази билан боғловчи транспорт йўлаги ташкил этилмаган. Демак, янги йўналишлар очиш ва уларга янги автобус-

лар сотиб олишда, энг аввало, ана шу ҳудудларни ҳисобга олиш, замонавий оралиқ бекатлар, автостанцияларни қуриш ва таъмирлаш муҳим ҳисобланади.

Шунингдек, туман ва шаҳарлардаги кўпгина автобусларда тажрибали ҳайдовчилар етишмайди, айримларида ўриндиқлар тўлиқ эмас, борлари ҳам чизилган ва йиртилган. Баъзи йўналишларда харакатланаётган автобусларнинг олд, орқа, ён томонида йўналиш кўрсатилган кўрсаткичлари йўқ. Белги-ланган жадвал асосида ҳаракатланмайди. Айрим ҳайдовчилар йўловчиларга қайтимни тўлиқ қайтармайди. Қанча айтмайлик, қанча ёзмайлик, ҳайдовчиларнинг кийиниши, муомала маданияти талаб даражасида эмас. Ким ўзарга пойга уюштириш, айрим бекатларда узоқ вақт тўхтаб, йўловчи йиғиш ҳолатлари ҳамон давом этапти.

Автобус пиёда тезлигида ҳаракатланса...

Президент раислигида 2020 йил 30 ноябрь куни ҳудудларда жамоат транспортини ривожлантириш чора-тадбирлари бўйича ўтказилган йиғилишда Самарқанд юртимиздаги энг катта шаҳарлардан бири, унга сайёҳлар кўп келишини инobatга олиб, бу ерда жамоат транспорти йўналишларини оптималлаштириш заруратига алоҳида эътибор қаратган эди.

— **Самарқанднинг гавжум кўчаларида савдо майдончалари ва турли муассасалар жойлашгани ҳисоби-га кўчаларнинг битта «полоса»си тўхтаб турган машиналар билан тўлиқ банд бўлади**, — **дейди Ўзбекистон транспорт**

вазирлиги Транспорт ва логистикани ривожлантириш муаммолари тадқиқот маркази директори Мурод Абидов. — Айримларнинг автомобилини «парковка» қилгани жамоат транспорти тезлигининг ошишига тўсқинлик қилади. Бу шахслар максимум 100 кишини ташкил қилиши мумкин. Кунига бу кўчадан фойдаланадиган йўловчилар сони эса 50 минг киши бўлиши мумкин. Бу «полоса» жамоат транспортга берилиши керак. Шу орқали шаҳар А нуктадан Б нуктагача 50 минг кишининг ўз вақтида етиб боришини таъминлайди. **Шахсий транспорт воситаларидаги 100 кишининг қулайлиги ва жамоат транспортдаги 50 минг кишининг тез ҳаракатланиши орасидан бирини танлаш керак**.

Бу машиналарни олиб ташламай туриб, жамоат транспортини қулай қилиб бўлмайди. Бу параллель жараёнлардир. Одамлар жамоат транспортини танлаши учун у ишончли бўлиши, яъни жадвалга риоя қилиши керак. Агар автобус тирбандликда туришга ва деярли пиёда тезлигида ҳаракатланишга мажбур бўлса, жамоат транспорти қулайлиги ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. * * *

Умуман олганда, жамоат транспорти билан боғлиқ юқоридаги вазиятларни тўлиқ ўрганиб чиқиш ва мақбул ечим топиш даркор. Йўқса, одамларнинг бу транспорт турига ишончи сўниб бораверади, улар кўпроқ шахсий машиналарни афзал кўришади, оқибатда яна тирбандликлар, «авария»лар сони ошса-ошадики, асло камаймайди.

Санжар ИСМАТОВ.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Фойдаланилмаган таътил учун пуллик компенсация тўланадими?

— Тўрт йил давомида битта ташкилотда ишлаб, энди бошқасига ишга ўтмоқчиман. Шу йиллар давомида бирор марта меҳнат таътилига чиқмаганман. Ишдан бўшаш вақтида компенсация тўланадими?

Норқул АЪЗАМОВ.
Сирдарё вилояти.

Сурайё ҒАФФОРОВА, Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Меҳнат шартномаси бекор қилинганда, ходимга фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллари учун пуллик компенсация тўланади.

Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан меҳнат шартномаси бекор қилинганда ходимнинг хоҳишига кўра, йиллик асосий ва қўшимча таътиллари бериб, ундан кейин меҳнат муносабатларини бекор қилиниши мумкин. Бунда таътил тугаган кун меҳнат шартномаси бекор қилинган кун деб ҳисобланади.

ОЗИҚ-ОВҚАТ МУАММОСИ ҚАНДАЙ ЕЧИМ ТОПАДИ?

Ўтган йилдан буён давом этаётган пандемия бутун дунёда озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи кўтарилишига сабаб бўлди. Бундан юртимиз ҳам мосуво қолганича йўқ. Мисол учун, ёғ нархининг кескин кўтарилиши бошқа маҳсулотлардан кўра анча пайтгача норозиликлар келтириб чиқаргани рост. Ўтган йилнинг июль ойи билан таққосланганда, суякли мол гўшти 17,4 фоизга, кунгабоқар ёғи 60,5 фоизга, пахта ёғи 61,2 фоизга, шакар нархи 33,1 фоизга қимматлашган.

Ўзбекистонда озиқ-овқат нархлари барқарорлигини таъминлаш борасида ягона давлат стратегияси ишлаб чиқилаётгани борасида маълумот берилганди. Унда озиқ-овқат нархлари ўсишини секинлаштириш учун учта чора кўрилиши — импортни диверсификация қилиш, транспорт харажатларини пасайтириш ва етиштирилаётган ҳамда ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат ҳажмларини ошириш айtilганди. Хўш, стратегия борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?

Муаммо нимада ва қаерда?

— Озиқ-овқат маҳсулотлари, айниқса, шакар ва ёғ нархларининг ошиши ўтган йилнинг сентябрь-октябрь ойларидан бошланган, — дейди **Марказий банк раиси ўринбосари Бегзод Ҳамроев**. — Март-апрель ойларига келиб, энг юқори ошиш даражасига етди. Нархнинг кўтарилишига қарши қисқа муддатли ва тез таъсир қиладиган ёки фундаментал ва узоқ муддатли чоралар

кўриш мумкин. Фундаментал, узоқ муддатга мўлжалланган чоралар муаммонинг барча сабаблари билан ечишга қаратилади. Қисқа муддатли чоралар, масалан, ўсимлик ёғининг ҚҚСдан озод қилиниши бўлди. У қайсидир маънода тезкор кўрилган чора бўлди.

Бугунги кунда гўшт маҳсулотлари ва қорамол импорти ҳажмининг ошиб боришига қарамай, ички бозорларда гўшт нархларининг ўсиш динамикаси сақланиб қолади. Бу эса ҳудудларда чорва учун зарурий озуқа базасини кўпайтириш ва маҳаллий ишлаб чиқариш ҳажмларини ошириш орқали бу маҳсулотларнинг барқарор таклифини шакллантириш бўйича тизимли ишларни

амалга оширишни тақозо этади. Озиқ-овқат муаммосини ҳал қилишга қаратилган стратегия жуда ҳам муҳим. Тегишли вазирликлар ҳукумат комиссияси билан биргаликда бу борада ишляпти.

Бироқ уни тезда яратиб бўлмайди. Чунки аҳоли бугунги кунда 35 миллионга яқинлашган бўлса, 3-4 йилдан кейин 40 миллионга етиши мумкин. Шу даврда қанча маҳсулот ишлаб чиқарамиз, қандай етиштирамиз ва ресурслар — ер, сув ҳам чегараланган. Бу кўпроқ илмий изланишлар орқали ҳосилдорликни кўпайтириш, янги навларни яратишни тақозо этади. Чорвачиликда мол сони ошгани билан ички бозорда гўшт нархи пасаймас-

лиги мумкин. Сабаби, чорвани озуқа билан таъминлаш, иқлимга мос бўлган навларни яратиш узоқ муддатни олади. Бу стратегия, албатта, зарур, бироқ тезда қабул қилинадиган нарсга эмас.

Озиқ-овқатга талаб ошмоқда

Жорий йилнинг июнь ойидаги йиллик инфляция даражаси 10,9 фоизни (сўнгги 4 йилдаги энг паст кўрсаткич) ташкил этди. Бунда озиқ-овқат гуруҳи бўйича йиллик инфляция даражаси нисбатан юқори — 14,7 фоиз даражасида сақланмоқда. Июнь ойида ўтказилган сўровларга кўра, келгуси 12 ой учун аҳолининг инфляцион кутилмалари 16,3 фоизни ташкил этиб, март ойига нисбатан 0,8 фоиз бандга ўсди. Инфляция ҳам, инфляцион кутилмалар ҳам юқори даражада қолаётгани ҳамда уларнинг асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари ўзгаришига таъсири катталиги инфляцион вазиятни кучайтириши мумкин.

БМТ ўз ҳисоб-ки-тобларида озиқ-овқат маҳсулотларининг глобал индексларидан фойдаланади. Маълумотларга кўра, дунёдаги озиқ-овқат маҳсулотларининг учдан бир қисми чиқинди идишларига улоқтирилган экан. Жаҳон иқтисодиёти бундан ҳар йили қарийб триллион доллар зарар кўради. Ҳар йили дунёда қарийб 4 млрд. тонна озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарилади. Агар улардан оқилона фойдаланилиб тақсимланса, бу аслида сайёра аҳолининг барчасига етган бўларди. Аммо сўнгги пайтда дунё озиқ-овқат бозорларида нарх-наво кескин кўтарилиб бораётгани таҳлил қилинмоқда.

Дунёда иқтисодий ва озиқ-овқат инкирозлари тобора

чуқурлашаётган бир пайтда мамлакатимизда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш учун етарли даражада чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, Ўзбекистонда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш орқали аҳолини қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини тўла қондириш, озиқ-овқат бозоридаги барқарорликни таъминлашга катта эътибор қаратилмоқда. Ўзбекистон ўзининг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш баробарида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини экспорт қилиш орқали бошқа мамлакатларнинг озиқ-овқат таъминотига ҳам ҳисса қўшмоқда.

Уч халқаро ташкилот — Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (FAO), Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖССТ) ва Жаҳон савдо ташкилотлари (ЖСТ) ўзининг қўшма баёнотида глобал савдо-сотиқ ва озиқ-овқат хавфсизлигини таҳдид остига қўядиган пандемияга қарши курашга йўналтирилган чораларнинг хавфли экани ҳақида огоҳлантирди. Айни пайтда озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаб ошяпти, аҳоли сони ўсиши асносида жон бошига истеъмол миқдори кўпаймоқда. Шу боис юртимизда ҳар бир қариш ердан унумли фойдаланиш, яъни иккинчи экин экиш чоралари қўлланилмоқда.

Ўзбекистонда 2018 йил ҳолатига кўра, аҳоли ўртасида умумий тўйиб овқатланмайдиганларнинг улushi 6,3 фоизни ташкил этган. Ушбу кўрсаткич-ни 2025 йилга келиб 3 фоизгача камайтириш, 2030 йилга бориб ноль даражага тушириш устувор вазифа этиб белгиланган.

**Нилуфар
ЮНУСОВА.**

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МУАММОЛАР ЕЧИМИ РАИСГА БОҒЛИҚ ЭМАС»

Маҳалламиз ҳудудидида 3 та қишлоқ жойлашган бўлиб, аҳоли, асосан, чорвачилик ва боғдорчилик билан шуғулланади. Ҳар бир хонадонда узум етиштирилади. Аҳоли майиз тайёрлашнинг ҳадисини олган.

Узум ва майиз орқали бир йилда битта хонадон 60-70 миллион сўмгача даромад қилиши мумкин. Ҳудудимизда ишсизлик йўқ. Ҳамма иш билан банд. 37 фермер хўжалиги бўлиб, улар интенсив боғ қилишга ихтисослашган. Айни пайтда боғларда иш қизғин. Фермер хўжаликларида мавсумий ишлар талайгина.

Муаммо бор. Энг катта муаммомиз — ичимлик суви. Аҳоли 2 км.лик масофадан сув ташиб келиб ичишади. Йўллари-

миз жуда таъмирталаб ҳолатга келиб қолган. Бу борада мурожаатлар қилганмиз. Аммо натижа йўқ. Янги кўчиб чиққан хонадонлар учун битта трансформатор керак. Сабаби мавжуд трансформаторга қўшимча хонадонлар улангани учун тез-тез электр токидан узулишлар бўлиб туради. Симёғочлар ҳам ўрнатилиши керак. Ҳудудимиздаги мактаб эса капитал таъмирланишга муҳтож бўлиб турибди. Мутасаддилар бу вазиятга ҳам эътибор қаратишса,

яхши бўларди.

Яна бир гап.

Қачонки ҳудуддаги муаммолар ўз ечимини топсагина маҳалла раиси ўз ишида қониқиш ҳосил қилади ва таклифлар кирита олади. Афсуски, муаммолар ечими фақат маҳалла раисига боғлиқ эмас. Аммо баъзан аҳолига буни тушунтира олмай ҳалак бўламиз.

**Дилшод САИДОВ,
Ургут туманидаги «Бахрин» маҳалла
фуқаролар йиғини
раиси.**

ҚОРА «MALIBU» КИМНИКИ ЭДИ?

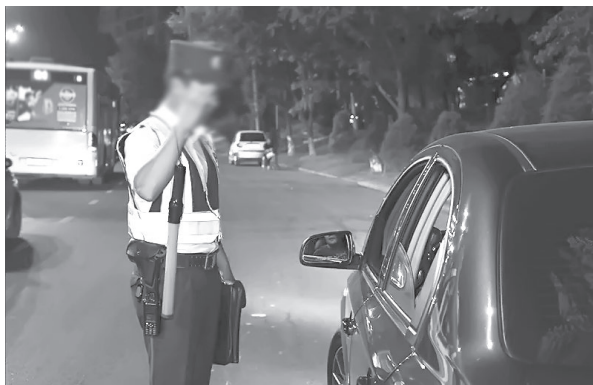
Ўтаётган ҳафтанинг шов-шувли воқеаларидан бири сифатида ИПХ ходими томонидан тўхтатилиб, кейин «юқоридан» берилган топшириққа кўра қўйиб юборилган «Қора «Malibu» воқеасини келтиришимиз мумкин.

Ҳодиса Олмалиқ шаҳрида содир бўлган. Аввалига ИПХ ходими йўл қоидасини бузган қора рангли «Malibu-2» автомобилни тўхтатади. Сўроқ жараёнида ҳайдовчи кимгадир қўнғироқ қилиб, гўшакни ходим қўлига тутқазади. Гўшакдан ходим жуда яхши танийдиган «юқорида» ишловчи мансабдорнинг «Кўп гапирмасдан, яхши етиб олинг, деб қўйиб юбор», деган топшириғи янгради. Топшириқ шу заҳоти бажарилди.

Мазкур ҳолат акс этган тасвир яшин тезлигида бутун республикамиз, ундан ҳам нариларга тарқалиб кетди. Одамлар вазиятдан норозилигини билдира бошладди.

Инспекторлар ҳам «танишлар»дан тўйиб кетишган

Масалан, ҳуқуқшунос Хушнудбек Худойбердиев Бош прокуратура ва Ички ишлар вазирлигига тўғридан-тўғри мурожаат билан чиқди. У мазкур идоралардан бу ҳодиса бўйича

тўлиқ ҳисобот берилишини сўради.

— Буйруқ берганларнинг исм-шарифи, лавозими очиқланиши ва уларга қатъий жазо чораси қўлланилиши керак, — дейди **Х.Худойбердиев**.

— Энг биринчи бўлиб топшириқ берган одамни тизимдан бутунлай, бир умрга ҳайдаш лозим. Инспектор тақдир тақозосига кўра ўша пайтда воқеа жойида ҳозир бўлган, воқеани суратга олиб улгурган журналистларга қараб, алам билан, «Чиқарасизларми буни» деб сўради. Нега алам билан? Чунки инспекторлар ҳам қоидабузарларнинг ёнини оладиган ҳожатбарор раҳбарларнинг ноқонуний топшириқларидан тўйиб кетгани аниқ. Ахир ҳаммамиз яхши

биламиниз-ку, ИПХга тушиб қолса, битта телефон билан чиқиб кетиш Ўзбекистонда «мода»га айланган. Ва бу фахрланадиган иш. Чойхоналарда ўртоқларига мақтаниб айтиб бериладиган воқеа бу. Қолганлар ҳам унинг танишлари нақадар кучли эканлигини эшитиб, ҳавас қилади. Менда ҳам шунақа таниш бўлса-ю, битта телефон билан исталган муаммони ҳал қилсам, деб орзу қилади.

«Мелисалар» нима деяпти?

Кейинроқ Тошкент вилояти ИИБ матбуот хизмати бу бўйича маълумот берди. Ҳодиса 28 июль куни Олмалиқ шаҳрининг Мирзо Улуғбек кўчасида содир бўлгани, инспектор «Ўзбектемирйўлмаштамир»

унитар корхонасига тегишли бўлган автомобилни ҳайдовчи ҳаракат вақтида хавфсизлик камаридан фойдаланмагани учун тўхтатгани, унга қоидабузарни қўйиб юборишни буюрган командирга эса чора кўрилганини маълум қилганди. Аммо командирнинг ким экани ва қандай чора кўрилгани аҳоли учун сирлигича қолиб кетмоқда.

Ҳаммасини роботларга топшириш ягона ечимми?

Тўғри, йўл-патруль хизмати соҳасини ислоҳ қилиш бўйича охириги йилларда кўп ишлар қилинаётгани рост. Аммо ислохотни, энг аввало, тизимни мана шундай «танка»лардан тозалашдан бошлаш керак. Мансабини суиистеъмол қиладиган, қонунларга менсимайдиган, ўз ҳамкасбларини қоидабузарлар олдида ер билан битта қиладиган виждонсизлар ишлашда давом этса, соҳа тартибга келмаслиги аниқ.

Бу ўринда

«Malibu»даги «ходим» кимлигига ҳам аниқлик киритилиши, қонуний хизмат вазифасини ўтаётган орган ходимига нисбатан юқори лавозимдаги танишлари орқали босим ўтказмоқчи бўлганига ҳуқуқий баҳо берилиши керак. Маълумки, бундай хатти-ҳаракат қонунан жазога тортилади.

Яна бир гап: халқ тилида «ГАИ» деб юритиладиган бу соҳа аллақачон ўзини тўла дикридитация қилиб бўлган. Тизимни тозалашнинг бирдан-бир йўли — тўла рақамлаштиришда, деб биламан. Ҳайдовчилар кўп норози бўладиган камералар айнан шу мақсадларга йўналтирилган. Чунки камера, дастурий таъминот, роботга телефон қилиб бўлмайди. У ҳеч кимнинг акаси, укаси, амакиси, ўртоғи эмас. Унинг учун ҳамма бирдек тенг. Шу боис тизимда камчиликларни тугатиш, минималлаштириш учун рақамлаштириш жараёнини янада жаллаллаштириш даркор.

Улуғбек ИБДИНОВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ҚИШЛОҚ ОДАМЛАРИ ҲАМ ЯХШИ ШАРОИТЛАРДА ЯШАШГА ҲАҚЛИ»

Маҳалламиз қишлоқ ҳудудида жойлашган, шунга кўра, одамларнинг асосий тирикчилиги — деҳқончилик, чорвачилик, томорқадан. Томорқа учун оқова сув узилмай келиб турибди. Бироқ ичимлик сув масаласи муаммо.

Одамлар уни сотиб олиб ичишга мажбур. Ҳудудимизда иккита эски «башня» бор, улардан сув учун фойдаланса бўлади. Бироқ

улар хусусийлаштириш важи билан ушлаб турилибди. На ундан фойдалана оламиз, на унинг ўзи сотилади. Масъулларга айтсак,

ваъда беришдан нарига ўтишмайди.

Яна бир масала — болалар боғчаси билан боғлиқ. Афсуски, ҳозирда мавжуд оилавий боғчалар ҳисобига қамровни тўла таъминлаб бўлмаяпти. Бизга давлат боғчалари керак. Болаларнинг дастлабки таълим-тарбияси давлат сиёсати даражасида кўтарилаётган айти пайтда улар учун шароит яратмасликни нима билан изохлашни ҳам билмайди киши.

Ёшларни спортга кенг жалб этиш талаб

қилинмоқда. **Бироқ шунга яраша шароит ҳам яратиш керакми?** Маҳалламиздаги мактабнинг стадиони эски, таъмирталаб. Янги стадионга, ҳеч бўлмаса, маҳаллада битта мини-стадионга эҳтиёж бор. Қолаверса, тратуарлар талабга жавоб бермайди. Мактаб ёнидан катта кўча ўтган, бироқ йўл тартибга солинмаган.

Очиғи, маҳалладошларимиз яхши, оқибатли. Шунча муаммо бўлса-да, сабр билан чидаб келяпти. Бироқ

биз уларнинг шу муаммоларини ҳал этолмасак, оқ кўйлак кийиб, кўчада юришдан нима фойда, деган фикр қийнайди. Истардикки, узоқ маҳаллаларга эътибор кучайтирилсин. У ердаги одамлар шаҳардагидек шароитларда бўлмаса-да, улар билан тенг ҳуқуқли эканини ҳис этиб яшасин.

Чори ОСТОНАҚУЛОВ, Ангор туманидаги «Фаровон» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

ЎЗБЕК КИБЕРНЕТИКА МАКТАБИНИНГ АСОСЧИСИ

Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, Беруний номидаги республика Давлат мукофоти, «Эл-юрт хурмати» ордени совриндори Восил Қобулов билан кўп йиллар давомида бирга ишлаб, уларнинг ажойиб фазилатларига қойил қолганман.

Бу жиҳат, энг аввало, у кишининг ватанпарварлик, одамгарчилик, мардлик, меҳнатсеварлик хислатларида, шунингдек, ёш авлодга ниҳоятда катта эътибор қаратиши, уларни қўллаб-қувватлашида намоён бўларди.

Восил Қобулов 1921 йил 5 сентябрда Тошкент шаҳрида туғилган. 1941-1945 йилларда Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси бўлган. Атоқли олим 1952 йилда «Тўғри бурчакли ясси пластинканинг текис таранг ҳолатини ҳисоблашнинг баъзи бир усуллари» мавзусида номзодлик диссертациясини, 1961 йилда эса Москва давлат университети Илмий Кенгашида «Эластиклик ва пластиклик динамик назариясининг бир ўлчовли ва икки ўлчовли баъзи бир масалалари» мавзусида докторлик диссертациясини ҳимоя қилган. **Бу диссертация фанда янги йўналиш бўлиб, алгоритмик механикага асос солган.**

В.Қобуловнинг асосий мақсади — Кибернетика илмий ишлаб чиқариш бирлашмасини ташкил этиш ва шу ерда илмий тадқиқот, конструкторлик ишларини бевосита ишлаб чиқаришга татбиқ этиш эди. Бу ташаббус ўша пайтдаги давлат раҳбари Шароф

Рашидов томонидан ҳам қўллаб-қувватланади. Ўзбекистон Фанлар академияси президенти, дунёга таниқли геолог олим Ҳабиб Абдуллаев эса ҳисоблаш техникасининг келажакда тутган ўрнини ҳис қилиб, Восил Қобуловга, унинг ҳисоблаш техникасига бўлган мислсиз қизиқишини назарда тутиб, шу соҳада республикада махсус марказ ташкил этиш кераклиги ҳақида қимматли таклиф беради. Ва ниҳоят, 1976 йилда академик ташаббуси ва сазй-ҳаракати билан таркибида **тажриба-эксперимент заводи бўлган бирлашма дунёга келади.** Бу техник кадрларни тайёрлашда катта бурилиш эди.

Атоқли олим халқ хўжалигининг турли соҳаларида фойдаланиш учун алгоритмлашнинг назарий асосларини яратиш ва амалиётга татбиқ қилишга салмоқли ҳисса қўшди. У киши фанларнинг қарийб ҳамма йўналишларида кибернетик усулларни қўллаш билан шугулланар, **ҳатто космик кемаларни учирашга оид илмий йўналишларда** ҳам бевосита фаол иштирок этарди. Ўз фаолияти давомида жонкуяр устоз сифатида кўплаб ёшларга илм-фан сирларидан сабоқ берди. Жумла-

дан, ўзим ҳам у кишидан кўпгина илмий ва ҳаётий сабоқларни олганман. Кези келганда айтишим керак, устознинг рағбатлари билан **илк бор мураккаб ер ости иншоотлари сейсмодинамикаси назариясини** яратдим. Восил ака ишдаги муваффақиятларимни бошиданоқ тан олиб, мени қўллаб-қувватладилар, кейин ҳам доим умрларининг охиригача менга сидқидилдан, чин юракдан ёрдам қўлини узатиб келдилар.

Восил Қобулов нафақат фан ва техникани ривожлантиришга ҳисса қўшаётган олим, балки кўпроқ оддий бир инсон, жонкуяр фуқаро сифатида ҳам кўз ўнгимизда гавдаланадилар. Масалан, руҳан изтироб чекиб турган ёки соғлиғи ёмонлашиб, жони оғриётган одам бирдан ўзини унутиб, эл-юрт ғамига тушса, «Энди нима бўлади?» дея ташвиш торта бошла-са, бу нималардандир дарак бермайдими? Аллақачон қарилик гаштини суриш имкониятига эга бўлган одам дунё ташвишлари билан баб-баравар яшаб ўтдилар.

Биласиз, пойтахтимиз марказида Адиблар хиёбони бор. У ерга борган киши хиёбондаги ажойиб манзарани кўриб кўнгли кўтарилади, атоқли ижодкорларнинг

ҳайкали у ерга ўзгача кўрк, салобат бағишлаб турибди. Бугун юртимизда бўлаётган улкан ишларга қараб тасаннолар айтарканман, бир ижодий таклифни ўртага ташламоқни ният қилдим.

Истардикки, пойтахтимизнинг Академиклар шаҳарчасидаги Улуғбек ҳайкали атрофига **Олимлар хиёбони ташкил этилса.** Хиёбонга номи дунёга маълум ва машҳур академик олимларимиз Ҳабиб Абдуллаев, Муҳаммаджон Ўрозбоев, Восил Қобулов, Собир Юнусов, Обид Содиқов, Саъди Сирожиiddинов, Тошмуҳаммад Саримсоқов каби улўғларимиз ҳайкаллари ўрнатилса. Улар ҳаёт бўлганда юз ёшдан ошиб кетган бўларди. Ёшларимиз боққа кирганда, шундай улўғ инсонлар бизнинг аجدодларимиз эканлигидан фахрланишар, уларнинг тарихини ўрганарди.

Яна бир гап: Ғалаба боғида ҳам уруш йилларида фронтда ва фронт ортида

меҳнат қилган буюк олимларимиз, академикларимиз, илм-фан намайяндалари учун алоҳида бўлим очилса. Назаримда, Ғалаба боғи, Хотира майдони, Адиблар хиёбони қаторида Олимлар хиёбони пойтахтимизга жуда-жуда ярашади.

Яна бир таклиф шуки, Фанлар академияси ҳузурида Кибернетика илмий ишлаб чиқариш бирлашмасини қайта ташкил этишга эҳтиёж бор. Зеро, бугунги кунда рақамли иқтисодиётни ривожлантириш ҳақида сўз бормоқда. Рақамли технологияларнинг асл келиб чиқиш тарихи эса кибернетикага бориб тақалади. Демак, кибернетика бирлашмасини қайта ташкил этиш орқали ҳам рақамли иқтисодиётни ривожлантириш имкониятлари ошади, ҳам соҳада етук кадрлар тайёрлаш мумкин бўлади.

Иброҳим АБДУҒАНИЕВ, Иқтисодиёт фанлари доктори, профессор.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ИЧИМЛИК ВА ОҚОВА СУВ ТАНҚИСЛИГИ ҚИЙНАБ КЕЛАДИ»

2017 йилда маҳалладошлар танлови билан фуқаролар йиғинига раис этиб сайланганман. Шу даврдан бери мамлакатимизда маҳалла тизимида кўп ўзгаришлар бўлди. Раислар ваколати кенгайди. Муаммоларни ечишда «маҳаллабай» тизимига асос солинди.

Бу ўзгаришлар бизнинг маҳалла фуқаролари ҳаётида ҳам ўз натижасини кўрсатди. Жумладан, кам таъминланган оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш, «Аёллар дафтари» ҳамда «Ёшлар дафтари»дагиларнинг яшаш шароитини яхшилашга эришилди. Улар-

нинг ҳар бирига 20 сотихдан ер берилди. Аммо ижтимоий муаммоларни ечимини топишда қийналыпмиз. Мисол учун, маҳалламиз Туркменистон Республикаси билан чегарадош ва чекка ҳудуд. Бу ерлик аҳолининг асосий фаолияти деҳқончилик ва чорвачилик-

ка ихтисослашган. Афсуски, деҳқончиликнинг асосий манбаси бўлган оқова сув танқислиги неча йиллардан бери қийнаб келади. Шу боис фуқаролар кам сув та-лаб қиладиган экинлар экишга мажбур бўлмоқда. Серҳосил ва даромадли экинлар экиш учун танлов йўқ.

Шунингдек, ичимлик сув ҳам етишмайди, табиий газ тармоғидан ҳам узилганмиз. Шукр, суюлтирилган газ етказиб берилади. Кўчаларимизнинг 20 фоизи асфальтланган. Ҳозирда маҳалла фуқаролар йиғини учун янги бино қуриляпти. Насиб қилса, яқин вақтларда иш

шароитларимиз яхшиланади. Ҳозирча эса маҳалламиздаги тадбиркорнинг биносиде фаолият олиб бoryапмиз.

Юсуфжон ҲАЙИТОВ, Янгиариқ туманидаги «Уйғур» маҳалласи раиси.

ДАВЛАТ ХАРИДЛАРИ БЎЙИЧА ҚОНУНБУЗИЛИШЛАР НЕГА ДАВОМ ЭТАПТИ?

Қурилиш ишларида энг катта кўзбўямачиликларга йўл қўйилиши кўплаб ҳолатлар бўйича исботланган. Бундай қинғирликларнинг олдини олиш борасида қатор чоратadbирлар кўрилди. Жумладан, соҳада электрон давлат харидлари тизими жорий этилди. Бу самара бердими? Афсуски, Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг ўрганишлари натижаси бунинг тескарсини кўрсатмоқда. Хўш, мазкур қонунбузарликлар нималарда кўринмоқда ва нега бунга чек қўйиш қийин кечаётир?

141 млрд. сўмлик 458 та танловда қонунчилик талаблари бузилган

— Агентлигимиз томонидан бюджет буюртмачилари томонидан махсус ахборот порталида жойлаштирилган давлат харидларига оид эълонлар мунтазам ўрганиб борилмоқда, — дейди **Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ахборот хизмати раҳбари Дурдона Очилова**. — Жорий йилнинг июнь-июль ойларида ўтказилган мониторинг тадбирларида республика бўйича бюджет буюртмачилари томонидан қиймати 141 млрд. сўмлик 458 та танловда «Давлат харидлари тўғрисида» ва «Рақобат тўғрисида»ги қонунларнинг талаблари бузилишига йўл қўйилганлиги аниқланди. Жумладан, Андижон вилоятида 34,4 млрд. сўмлик (104 та), Тош-

кент шаҳрида 19,5 млрд. сўмлик (51 та), Тошкент вилоятида 13,9 млрд. сўмлик (50 та), Сурхондарё вилоятида 13,8 млрд. сўмлик (43 та), Самарқанд вилоятида 12,8 млрд. сўмлик (50 та), Қашқадарё вилоятида 12,5 млрд. сўмлик (41 та) танловлар бўйича давлат харидларига оид қонунчилик талаблари бузилганлиги маълум бўлди. Қолган ҳудудлар бўйича ҳам шундай ҳолатларни келтириш мумкин. Аниқ мисолларга мурожаат қилсак, Тошкент шаҳридаги 4 та объектда 3,7 млрд. сўмлик, шундан 2,8

млрд. сўмлик Ободонлаштириш бошқармаси, 611 млн. сўмлик олий таълим, 200 млн. сўмлик халқ таълими тизимида жорий таъмирлаш ва қурилиш ишлари танлов ғолиблари аниқланмасдан туриб бошлаб юборилганлиги ёки аллақачон тамомланганлиги кўзга ташланди.

Шунингдек, Жиззах вилоятидаги танлов эълони тамомланмаган 7 та объект жойига чиқиб ўрганилганида, халқ таълимидаги 4 та объектда 2.2 млрд. сўмлик қурилиш ва жорий таъмирлаш ишлари танлов ғолиблари

аниқланмасдан туриб яқунланганлиги, соғлиқни сақлаш соҳасидаги 2 та объектда 1,1 млрд. сўмлик, шаҳар ҳокимлигининг 1 та объектида 386 млн. сўмлик қурилиш ишлари бошланиб, яқунланиш арафасида эканлиги маълум бўлди. Масалан, Жиззах шаҳар 1-сонли мактаб биносининг иситиш тизимида 2020 йилда бажариб бўлинган иш учун давлат бюджети ҳисобидан янгидан 815 млн. сўмлик лот қўйилган.

Қашқадарё вилоятида танлов эълон қилинган 3,8 млрд. сўмлик 10 та объект бўйича ҳам ноқонуний иш олиб борилган. Яъни танлов ғолиблари аниқланмасдан туриб ободонлаштириш бошқармаси буюртмачилигидаги 6 та объектда 3 млрд. сўмлик қурилиш ва жорий таъмирлаш ишлари олдин яқунланган бўлса, қолган 4 та объектда қурилиш ишлари олиб борилаётир.

Яна бир мисол. Бухоро вилоятида таълим тизимидаги муассасаларда олиб борилаётган жорий таъмирлаш ишлари ўрганилганда, халқ таълими тизимидаги 3 та объектда 304 млн. сўмлик, мактабгача таълим тизимидаги 1 та объектда 28 млн. сўмлик, жами 4 та объектда 332 млн. сўмлик қурилиш ва жорий таъмирлаш ишлари танлов ғолиблари аниқланмасдан туриб, яқунланган ёки таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда...

Ҳозирда ўрганишларда аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари бўйича тўпланган ҳужжатлар мансабдор шахсларнинг хатти-ҳаракатларига қонуний баҳо бериш мақсадида прокуратура органларига юбориш чоралари кўрилмоқда. Ишчи гуруҳлар томонидан

республиканинг бошқа ҳудудларида ҳам давлат харидларининг амалга оширилиши бўйича ўрганиш ишлари давом этмоқда.

Нима қилмоқ керак?

Аслида келтирилган ушбу мисоллар аниқланган ҳолатларнинг бир қисмигина, холос. Агар ҳаммасини бирмабир санасак, узоқ давом этишга тўғри келади. Бу дегани очикдан-очик қонунларни писанд қилмаслик, коррупциявий ҳаракатлардан чўчимасликдир. Нега бундай ҳолатлар камайиш ўрнига борган сари авж олаётир?

— Ушбу ҳолатни ҳазм қилишим қийин кечяпти, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Наврўз Ризаев**. — Коррупция, йирик маблағлар ўғирлангани мониторинг қилингани, кўрсаткичлар келтирилгани яхши. Лекин Коррупцияга қарши курашиш агентлиги мониторинг қиладими ёки порахўрлик ва наҳангларга қарши курашадими? Қани таҳлил ва кўрилган чора ҳақидаги маълумотлар? Хаспўшлаш ва таниш-билишчилик, уруғаймоқчилик давом этаётими, дейман-да.

Дарҳақиқат, бунинг бошқача изоҳлаш қийин. Мазкур масалада жамоатчилик ва мутахассислар томонидан барча фикрлар айтиб бўлинди. Давлатимиз томонидан ҳам турли услублар қўлланилмоқда, тизимлар жорий этилмоқда. Лекин энг асосий чора сифатида коррупционерларга нисбатан таъсирчан жазо қўлланилмас экан, давлат ва халқнинг пуллари кимларнингдир чўнтагига қараб оқиб кетаверади.

Илғор ЗАМОНОВ,
блогер.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ТОҚ УЗИЛИШЛАРИ ТЕЗ-ТЕЗ КУЗАТИЛЯПТИ»

Маҳалламизда аҳоли бандлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратяпмиз. Жумладан, «Ёшлар дафтари»га киритилганлардан 43 нафарига такрорий экин экишга ер ажратилган бўлса, 4 нафарига иссиқхона қуриши, 4 нафарига чорва моллари сотиб олиши учун имтиёзли кредит ва субсидия берилишига кўмаклашилди.

Худди шундай «Аёллар дафтари»га киритилган 8 нафар аёл ҳам имтиёзли кредитлар асосида иссиқхона ва чорва молларига эга бўлди.

Қувончли воқеалардан бири — ҳудудимизга ичимлик сув қувури тортилгани бўлди. Энди маҳалламиз аҳли ичимлик сувдан қийналмайди. Аммо одамларимизни қийнаётган муаммолар ҳам бор. Мисол учун, ички йўлларимизда ёғингарчилик мавсумида лой кечилингизга тўғри келади. Айниқса, мактабга қатнаётган фарзандларимиз қийналишади. Бу йил асфальтлаштириш режага

киритилган эди. Лекин бу вазифа кейинги йилга қолдирилди, дейишмоқда. Тезроқ ушбу камчилик бартараф этилса, яхши бўларди.

Шу билан бирга, ҳудудимизда электр энергия таъминотидаги узилишлар тез-тез кузатиляпти. Ҳозирда аҳоли кўпайгани ҳисобига 3 та трансформатор ўрнатиб берилиши керак. Борлари эса таъмирталаб. Эскирган симёғочларни ҳам бетон устунларга алмаштириш лозим. Хуллас, электр энергияси бўйича муаммолар ўз ечимини кутмоқда.

Кўпчилик томо-

нидан маҳаллаларнинг ўз маблағлари бўлиши мақсад мувофиқ, деган фикрлар айтилмоқда. Бу борада таклифим бор. Маҳалла ходимлари аҳолидан солиқ бўйича қарзларни ундиришда иштирок этишади. Ушбу ундирилган солиқларнинг 10 фоизи маҳалла ҳисоб рақамига ўтказилса, эҳтиёжманд оилаларга моддий кўмак бериш ва бошқа вазиятларда асқотарди.

Отабек БАППАЕВ,
Қоракўл туманидаги «Дарғабоғи» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Маҳаллани жамиятнинг уриб турган юрагига қиёслаш мумкин. Бу ердаги соғлом муҳит пировардида мамлакатдаги тинчлик-тотувликни, одамлар орасидаги ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлайди. Энг муҳими, аҳолининг кундалик муаммоларини ҳал этишда халқимизга яқин ижтимоий тузилма ҳисобланади.

Президентимизнинг 2017 йил 3 февралдаги «Маҳалла институтини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ҳамда 2019 йил 2 апрелдаги «Аҳоли муаммолари билан ишлашда маҳалла институтининг мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонлари қабул қилинди.

Мазкур фармонларга мувофиқ, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги, Кадастр агентлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги билан биргаликда икки ой муддатда фуқаролар йиғинлари томонидан фойдаланиб келинаётган давлат мулки бўлган биноларни бириктирилган ер майдонлари билан биргаликда хатловдан ўтказиб, уларнинг белгиланган тартибда фуқаролар йиғинларига мулк ҳуқуқи билан берилишини таъминлаш кўрсатилган бўлиб, давлат органлари ва ташкилотлари раҳбарлари мазкур

«ОТАЛАР ЧОЙХОНАСИ»

ҚАЧОН ЎЗ ЭГАСИГА ТОПШИРИЛАДИ?

талабларни бузганлиги учун эгаллаб турган лавозимидан озод этишгача бўлган шахсий жавобгарлиги тўғрисида огоҳлантирилиши белгиланган.

Эътироф этиш керакки, ушбу фармон асосида ўтган вақт мобайнида республика миқёсида кўплаб маҳаллалар ўз биносига эга бўлди, моддий-техник базаси мустаҳкамланди.

Афсуски, айрим ҳолларда маҳаллий раҳбарларнинг эътиборсизлиги натижасида фармонда кўрсатилган талаблар бажарилмай қолиши ҳам учраб турибди. **Мисол учун, пойтахтимизнинг Чилонзор туманидаги «Хайробод» маҳалласи бир неча йил-**

дан бери мана шу каби эътиборсизликдан азият чекмоқда.

— 1960 йилларда маҳалламиз аҳолиси томонидан ҳашар йўли билан қурилган «Оталар чойхонаси» узок вақтлар шу ерлик одамларга хизмат қилиб келарди, — дейди **«Хайробод» маҳалласи раиси Обиджон Ғуломов.** — 2017 йил чойхона Тошкент шаҳар ҳокими қарори билан биздан олиб қўйилиб, Сергели туманидаги қайсидир фирмага компенсация ҳисобидан бериб юборилди. Биз бу қарорга эътироз билдирганимиздан кейин туман ҳокимлиги «Оталар чойхонаси»ни эгасиз, деб қарор чиқарди. Табиийки, бу қарордан ҳам норози бўлиб,

ҳуқуқимизни талаб қилдик. Ҳаракатларимиз натижасида туман ҳокимининг қарорини бекор қилдирдик. Бу орада тадбиркор ерни бошқа бир кишига сотиб юборди. Мулкнинг янги эгаси биздан бинони бўшатиб қўйишни талаб қилди. Рози бўлмаганимиздан кейин у Фуқаролик судига мурожаат қилди. Шундан сўнг, Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорини бекор қилиш бўйича Чилонзор туман маъмурий судига ариза киритдик.

Мурожаатимиз 6 ой давомида ўрганилди. Якуний хулосага кўра, Тошкент шаҳар ҳокимининг 2017 йилдаги қарори бекор қилинди. Табиийки, шу қарор асосида аввал амалга оширилган олди-сотди

шартномалари ҳам ўз кучини йўқотди. Суд қарори билан бино «оператив бошқарув» ҳуқуқи асосида яна бизнинг ҳисобимизга ўтказилди. Ҳозир ҳам «Оталар чойхонаси» «оператив бошқарув»-имизда турибди.

Афсуски, мансабдор шахсларнинг ҳаракатсизлиги сабабли Президент фармонида кўрсатилган талаб бўйича ушбу бинони маҳалла фуқаролар йиғини балансига тўлиқ ўтказа олмаямиз. Шу кунгача бу масалада мутасадди ташкилотларга қилган мурожаатларимиз натижасиз қолмоқда.

Хўш, нега айрим мутасаддилар Президент фармони ижросига эътиборсизлик қилмоқда? Ушбу мурожаатдаги фактлар қанчалик асосга эга? Наҳотки, мутасаддилар масалага бепарволик билан қараётган бўлса? Бу масалада маҳалла тузилмасини бевосита ҳимоячиси сифатида ташкил этилган Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги қандай фикрда? Ёки улар ҳам муаммога ечим топишда томошабин бўлиб туришибди-ми?

Тошкент шаҳар маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бошқармаси бошлиғи Фурқат Маҳмудхўжаев бу борадаги мурожаатимизга ўз вақтида эътибор берди. У кишининг тавсияси билан масалага ойдинлик киритиш мақсадида **Чилонзор туман ҳокимининг ўринбосари, туман маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бўлими бошлиғи Мухиба Мирсаидова** билан боғландик.

— Ҳозирда бу масала Тошкент шаҳар прокуратураси томонидан ўрганилмоқда, — дейди **М.Мирсаидова.** — Шуни ишонч билан айтиш мумкинки, муаммо тез орада ижобий ечим топади. Барча материаллар,

тўпланган ҳужжатлар ҳуқуқий жиҳатдан ўрганилмоқда.

Афсуски, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги қилган мурожаатимиз эътиборсиз қолди. Вазир Раҳмат Маматовдан муаммонини ўрганиш ва фуқаролар йиғинига ҳуқуқий кўмак бериш учун мутахассислар ажратиш бўйича таклифимизга ҳам жавоб бўлмади.

Ўрни келганда бир мулоҳазани айтиб ўтиш лозим. Агар Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги айтиш шу каби вазиятларда таркибидаги маҳаллаларни ҳимоясига чиқмаса, бундай тузилмадан не наф? Аслида вазирликнинг биринчи галдаги вазифаси маҳалла фуқаролар йиғинлари ҳамда соҳа ходимлари манфаатини ҳимоя қилиш эмасми?

«Хайробод» маҳалласи раисининг маълум қилишича, агар шунчаки томошабин бўлиб турилганида шу кунларда ҳам муаммо муаммолигича қоларди. Чунки шу кунгача на бошқарма, на туман ҳокимлиги бу масаладаги мурожаатларга ижобий жавоб қайтарган. Фақат яқинда туманда Президент администрацияси ходимлари, бир қатор вазирлик вакиллари иштирокида бўлиб ўтган йиғилишда маҳалла раиси яна бир бор бу масалани кўтариб, мутасаддилардан ёрдам сўраган. Шундан сўнг Президент администрацияси раҳбарияти томонидан шаҳар прокуратурасига муаммонини ҳуқуқий жиҳатдан ўрганиш ва ижобий ечим топиш вазифаси юкланган.

Биз воқеалар ривожини кузатиб, натижалар билан, албатта, таништириб борамиз.

Хайрулло АБДУРАҲМОНОВ.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«ИЧИМЛИК ВА ОҚОВА СУВ МУАММОСИ БОР»

Маҳалламиз туман марказида жойлашгани боис, аҳолимиз асосан, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида меҳнат қилишади. Қувонарлиси, маҳалламиз ҳудудида бунёдкорлик ишлари кўпайиб, обод манзилга айланиб борапти.

Айниқса, Обод турмуш кўчамиз ўз номига муносиб бўляпти. Бу ердаги 60 га яқин намунавий уйларга ҳамоҳанг равишда кўп қаватли уйлар ҳам қуриляпти. Жорий йил февраль-март ойларида 2 та 4 қаватли уй қурилиб, ўз эгаларига топши-

рилганди. Яна 3 та ана шундай кўп қаватли уй тайёр ҳолга келтирилди. Бу ҳам яқин кунларда фойдаланишга топширилади. Йил охирига қадар яна 5 та 4 қаватли уй қурилиши режалаштирилган.

Маҳалламиз 2017-2018 йилларда деярли тўлиқ ичимлик сув билан таъминланган эди. Бироқ шу кунларда ичимлик сув билан бирга, оқова сув танқислиги кузатилмоқда. Бу борада мутасаддилар билан деярли ҳар куни боғланиб турибман, лекин улар-

нинг айтишича, сув танқислиги кўп жойда муаммо экан.

Айрим аҳолимиз чет элларда ишлашяпти. Баъзи аёлларимиз ишсиз. Агар ҳудудимизда савдою тўйхона, турли хизмат кўрсатиш соҳаларидан ташқари бирор ишлаб чиқариш корхонаси қурилса, ишсизлик янада камаярди.

Баҳром Йўлдошев, Амударё тумани «Гулзор» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

СУВ МУАММОСИ ҚАЧОН ҚАЛ БЎЛАДИ?

Ўзбекистон Марказий Осиёда қишлоқ хўжалиги соҳаси энг ривожланган мамлакат ҳисобланади. Қишлоқ хўжалиги эса ирригация тизими билан чамбарчас боғлиқдир. Лекин юртимиздан оқиб ўтувчи энг катта дарёлар қўшни давлатлар ҳудудидagi тоғлардан йиғилдиган ирмоқлар орқали шаклланади. Бу нарса сув мустақиллиги борасидаги аҳволимизни кўрсатади.

Сўнгги йилларда мамлакатимиз раҳбарининг қатъий иродаси туфайли қўшнилари билан муносабатларимиз яхшиланиши бу масалани анча юмшатишга хизмат қилди.

Шунга қарамай, мамлакатимизда сув ресурсларидан самарали фойдаланиш, сув ресурсларини бошқариш тизимини такомиллаштириш, сув хўжалиги объектларини модернизация қилиш ва ривожлантириш масаласи ҳеч қачон долзарблигини йўқотмайди. Чунки мазкур вазибаларнинг бажарилиши ортида муаммонинг ечими бор. Давлатимиз томонидан ушбу йўналишда тизимли ишлар амалга оширилаётгани ҳам бежиз эмас.

Хусусан, Президентимизнинг 2021 йил 6 апрелдаги «Ўзбекистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан Сув хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Сув хўжалигида хорижий инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш маркази ташкил этилди.

Дарҳақиқат, сув хўжалиги тизимини такомиллаштиришда хорижий инвестиция лойиҳалари жиддий аҳамиятга эга бўлиб, мавжуд экин майдонлари учун етарли сув ресурсини шакллантиришга хизмат қилади. Албатта, ҳаводан сув ясалмайди. Мавжуд сув захирасидан самарали фойдаланиш усуллари қўллаш орқали деҳқонларимизни оғир

муаммодан халос этиш кўзда тутилмоқда. Жумладан, томчилатиб суғориш усулининг афзалликлари ҳеч кимга сир эмас. Умуман олганда, ҳозирда бу каби лойиҳаларга халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотларининг маблағларини жалб қилиш, уларни ўз вақтида амалга оширилишини таъминлаш жиддий вазибага айланган. Хўш, бу мақсадларга қай даражада эришилмоқда ва юртимизда қачон сув мустақиллиги таъминланади?

50 миллион метр куб сув тежалишига эришилди

Маълумотларга кўра, ўтган 2020 йилда Ислон тараққиёт банки иштирокидаги «Хоразм вилояти Тошқоқ тизимидаги магистрал суғориш каналларини қайта тиклаш» лойиҳа-

си доирасида қурилиш ишлари якунланган. Бу ишлар натижасида Хазорасп, Боғот, Хонқа, Урганч, Хива, Кўшкүпир ва Шовот туманларида жами 191,3 минг гектар суғориладиган ернинг сув таъминоти ҳамда 100 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланишига эришилган.

— Айни пайтда Осиё тараққиёт банки, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги, Жаҳон банки, Ислон тараққиёт банки, Саудия тараққиёт жамғармаси иштирокида «Аму-Бухоро ирригация тизимларини қайта тиклаш», «Сурхондарё вилоятида сув ресурсларини бошқаришни яхшилаш (Хазарбоғ-Оққапчиғай каналлари тизимини қайта тиклаш)», «Фарғона водийсида сув ресурсларини бошқариш. 2-босқич» каби 5 та йирик лойиҳа амалга оширилмоқда, — дейди Сув хўжалигида

хорижий инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш маркази директори Бахтиёр Камолов. — Ушбу йирик халқаро молия институтлари билан ҳамкорликдаги лойиҳаларнинг умумий қиймати 767 миллион долларни ташкил этади. Бу лойиҳалар доирасида 2021 йилда жами 211,2 миллион доллар миқдоридagi хорижий кредитларнинг ўзлаштирилиши ҳамда Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳисобидан 2,26 миллион доллар миқдорида маблағ ўзлаштирилиши режалаштирилган. Жорий йилнинг I ярим йиллигида жами 51,31 миллион доллар, шу жумладан, 49,05 миллион доллар хорижий кредитлар (114 фоиз) ҳамда Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳисобидан 2,26 миллион доллар (100 фоиз) ўзлаштирилди.

Лойиҳалар самарасига тўхталадиган бўлсак, жорий йилнинг биринчи ярмида 188 километр канал ва улардаги 57 та гидротехник иншоот реконструкция қилинган бўлса, 52 та вертикал суғориш қудуқ бурғиланди ва Сурхондарё вилоятида 100 гектар майдонда томчилатиб суғориш тизими ўрнатилди. Шунингдек, лойиҳалар ҳудудида 570 миллион сўм эксплуатация маблағлари иқтисод қилиниб, ирригация тизими каналларининг фойдали иш коэффициенти 15 фоизга ошишига ва 50 миллион метр куб сув тежалишига эришилди.

Йил якунига қадар жами 213,5 миллион доллар ўзлаштирилади

— Энди режаларга келсак, 2021 йил якунига қадар инвестиция лойиҳалари доирасида белгиланган жами 213,5 миллион доллар, жумладан, 211,2 миллион доллар хорижий кредитлар ва Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳисобидан 2,26 миллион доллар ўзлаштирилади.

ди, — дейди Бахтиёр Камолов. — Бу ишлар натижасида 437 километр каналлар ва улардаги 640 та гидротехник иншоот қурилади ва реконструкция қилинади, 28 донна насос агрегати модернизация қилинади, 92 та вертикал суғориш қудуқ бурғиланади ҳамда 11 минг 700 гектар ер майдони лазер ёрдамида текисланади. Лойиҳалар ҳудудида 1 120 миллион сўм эксплуатация маблағлари иқтисод қилинади. Ирригация тизими каналларининг фойдали иш коэффициенти 15 фоизга ошади ва 220 миллион метр куб сув тежалади.

Тежамкор технологияларни қўллашга мажбур бўлиш керак

Тўғри, юқоридаги кўрсаткичлар соҳада силжиш борлигини англатади. Лекин сувдан самарали фойдаланишга қачон тўлиқ эришишимиз номаълум. Бунинг учун сувнинг қадри, сувнинг тежалиши миллий ғояга айланиши керак. Галдаги қилинадиган иш — сувга нарх белгилашдир. Сув қишлоқ хўжалигидан ташқари саноатда ҳам ишлатилди. Қишлоқ хўжалигига сарфланадиган миқдордаги сувни металлургия комплекслари, кимё комплекслари истеъмол қилади. Сувга ҳақ тўлаш тизими йўлга қўйилиши шу нуқтаи назардан аҳамиятли. Улкан саноат корхоналари бир тийин тўламасдан Амударё сувини ишлатиб келмоқда. У ердагилар сувни тежашни ҳаёлига ҳам келтиришмайди, чунки пул тўлашмайди. Тўлашганда эди, тежамкор технологияларни қўллашга мажбур бўлишарди.

Бир сўз билан айтганда, тежалган сув эвазига янги ерларни ўзлаштириш, балиқчиликни ривожлантириш ва бошқача турдаги биохўжаликларни йўлга қўйиш имкони яратилади.

Тўлқин ШЕРНАЕВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МАҲАЛЛА ХОДИМИГА ДАМ ОЛИШ КУНИ ЙЎҚМИ?»

Кейинги йилларда маҳалла тизимида катта ўзгаришлар юз берди. Маҳалла ходимлари кўплаб ортиқча юмушлардан озод этилди. Тўғридан-тўғри уйма-уй юриб аҳоли билан ишлаш тизими йўлга қўйилди.

Биз ҳам ана шу талабларга мос равишда фаолиятимизни йўлга қўйганмиз. Эҳтиёжманд оилалар, ишсиз фуқаролар дардига қулоқ тутиб, уларнинг муаммоларини ҳал этишга эътибор қаратмоқдамиз. «Аёллар дафтари», «Ёшлар дафтари»га киритилган кўплаб инсонларга ёрдам бердик.

Айни пайтда оилавий ажралишларнинг олдини олиш борасида ҳам иш олиб борапмиз. Жанжалли хонадон аъзоларини мурасага келтириш бўйича кекса инсонларнинг кўмагидан фойдаланяпмиз.

Асосий мақсадимиз маҳалла аҳли ўзларини бир оила аъзоларидек ҳис этсин.

2019 йилда ҳудудимизда «Обод қишлоқ» дастури асосида кўплаб ободонлаштириш ишлари бажарилди. Янги бинога эга бўлдик.

Шунга қарамай, бу борада айрим муаммолар мавжуд. Хусусан, йўлларимиз асфальтланмаган. Бу ҳолат қишда, айниқса, муаммо туғдиради. Шунингдек, ҳудудимизда йўл ва ариқ 3,8 метр узунликда бетон қилиб берилса яхши бўларди.

Яна бир муаммо — фаолиятимизда вақт масаласи чегараланмаган, куну тун ишлаймиз. Бирор муаммо чиқиб қолса, ҳар вақт ёрдамга шаймиз. Ҳафта давомида дам олиш куни деган тушунча йўқ. Шу маънода маҳалла ходимлари фаолияти ҳам меҳнат қонунчилиги асосида тартибга солиниши зарур, деб ўйлайман.

Бахшулло ХОЛОВ,
Шофиркон туманидаги «Жўйработ» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

ЎЗБЕКИСТОНДА САНОАТ РИВОЖЛАНЯПТИМИ ЁКИ...

Биз ҳар куни теле-видение ва бошқа оммавий ахборот воситалари орқали тарқатилаётган иқтисодий ўсишлар, тараққиёт тўғрисида эшитиб, ўрганиб қолдик. Хўш, аслида ҳам шундайми, барча соҳалар гуллаб-яшнамоқдами? Ҳисоботлар нима деяпти?

Яқинда Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги 2021 йилда Ўзбекистоннинг иқтисодий ўсиш тенденциялари шарҳини эълон қилди. Унда келтирилган рақамлар кўплаб соҳалар бўйича аҳволимиз қувонарли эмаслигини кўрсатмоқда. Мисол учун, жорий йилнинг 6 ойида мамлакатимизда нефть маҳсулотларини ишлаб чиқариш 32,1 фоизга қисқарган.

Бошқа соҳаларда ҳам йўқотишлар бор...

Камчиликларимиз бу билан тугамайди. Жумладан, ярим йил ичида автотранспорт воситалари, трейлерлар ва яримприцеплар ишлаб чиқариш 17,3 фоизга камайди. Ишлаб чиқаришда энг кескин камайиш йилнинг биринчи чорагига тўғри келади. Бу даврда қисқариш 38 фоизни ташкил қилган. Мутахассислар бунга «UzAuto Motors» АЖда 2020 йил 20 декабрдан 2021 йил 1 февралга қадар Асака заводи фаолияти вақтинча тўхтатилгани,

шунингдек, глобал бозордаги яримўтказгичли микросхемалар танқислиги сабаб, деб ҳисобламоқда.

Шунингдек, пандемия шароитида дори-дармонга бўлган эҳтиёж кескин ортганига қарамай, маҳаллий ишлаб чиқариш бу жараёндан унумли фойдалана олмади. Бу даврда асосий фармацевтика маҳсулотлари ва препаратлари ишлаб чиқариш 7,1 фоизга камайди.

Ўсиш кузатилаётган тизимлар ҳам борми?

Албатта, юқоридагилар саноатнинг айрим соҳалари, холос. Бу билан иқтисодий аҳвол орқага кетяпти, деган хулоса чиқаришга ҳали эрта.

— Умумий ҳисобда мамлакат иқтисодиётида ривожланиш

кузатилмоқда, — дейди Тошкент молия институтининг кафедра мудири, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор Сама-ридин Элмирзаев. — Масалан, биринчи ярим йилликда ялпи ички маҳсулот (ЯИМ) ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 6,2 фоизга кўпайган. Хусусан, саноат – 8,5 фоизга, хизматлар – 8,0 фоизга, қишлоқ хўжалиги – 1,8 фоизга, қурилиш эса 0,1 фоизга ўсди. Шу билан бирга, 2021 йилнинг июнь ойидаги йиллик инфляция даражаси 10,9 фоиз — сўнгги 4 йилдаги энг паст кўрсаткични ташкил этди. Аммо озиқ-овқат гуруҳи бўйича йиллик инфляция даражаси нисбатан юқори – 14,7 фоиз даражасида сақланмоқда. Ноо-зиқ-овқат маҳсулот-

лар нархлари эса 8,2 фоизга ўсган.

Мутахассиснинг таъкидлашича, саноат ишлаб чиқаришда юқори ўсиш кузатилган маҳсулотлар қаторига компьютерлар, электрон ва оптик маҳсулотлар тизими, тўқимачилик, кийим-кечак тикиш, металлургия, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш соҳаларини киритиш мумкин.

Электр энергияси ва газ

Вазирлик ҳисоботида электр энергиясини ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 8,8 фоизга ошгани эътироф этилган. Аммо бу ўринда янги аҳоли яшаш пунктларининг вужудга келиши, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланиши натижа-сида унинг истеъмоли 10,2 фоизга кўпайганини ҳам таъкидлаб ўтиш жоиз.

Бир ойлик ўртача электр энергияси истеъмоли 2021 йил январь-июнь ойлари давомида ўтган 2020 йилга нисбатан 330 ГВт/соатга (7 фоиз) ортиши кузатилган. Электр энергиясининг импорти 2,6 млрд.

кВт/соатни ташкил этиб, ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 10,9 фоизга ошган.

Табиий газни қазиб чиқариш ҳажми ҳам кўпайди. Жумладан, олти ойда биз 26,2 млрд. куб метр газ қазиб олдик. Бу ўтган йилнинг шу давридагидан 3,6 фоизга кўп. Аммо унинг умумий ички истеъмоли ҳажми ишлаб чиқаришга нисбатан тезроқ суръатларда ўсмоқда. Бу кўрсаткич фоиз ҳисобида 7,5 фоизни кўрсатади. Табиий газга бўлган қўшимча талаб 2,1 млрд. куб метр импорт ҳисобига таъминланмоқда.

Албатта, иқтисодий ўсиш ўз-ўзидан энергия талаб қилиши тайин. Юқорида айтганимиздек, бунга аҳоли сони, яшаш пунктларининг кўпаяётганини қўшсак, энергия ишлаб чиқаришда янада кўпроқ манбаларни жалб қилиш лозимлиги аниқ бўлиб қолади. Айниқса, қайта тикланувчи энергия манбалари ва тежамкор технологиялар тарғиботини илгари суриш бу борада айтиш муддао бўлган бўларди.

Улуғбек
ИБОДИНОВ

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МЕЦЕНАТЛИК ТАШАББУСЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ КЕРАК»

Маҳалламизда уч минг нафарга яқин аҳоли истиқомат қилади. Худудда катта бунёдкорлик ишлари олиб борилмоқда, Жумладан, 3 та беш ва тўрт қаватли уйлар қурилиб, фойдаланишга топширилиш арафасида. 11 та зиё ва эко дўконлар битказилди.

Зиё дўконларида китоб, газета-журналлар, умуман, маънавият билан боғлиқ маҳсулотлар сотилиши режалаштирилган. Эко дўконлар эса табиий тоза маҳсулотлар билан савдо қилади. Маҳалламиз марказида бунёд этилаётган замонавий болалар майдончаси ҳам Мустақиллик байрами арафасида набираларимизга топширилиши режалаштирилган.

Биз туман марказидаги жуда қадимий маҳалла ҳисобланамиз. Одамларимиз аҳил, беш-олти авлоддан буён шу ерда истиқомат қилишади. Шу боис бўлса керак, муаммолар ҳам йўқ ҳисоби. Муаммо чиққанида ҳам уни биргаликда келишиб ҳал этамиз. Мени ўйлантирадиган масала — Олтиариқдан илгаридек йирик санъаткорлар, ёзувчию олим-

лар чиқмаётганидир. Ваҳоланки, халқимизга Маъмуржон Тўхтасинов, Охунжон Мадалиев, Севинч Мўминова каби эл таниган санъаткорлар, Эркин Воҳидов, Анвар Обиджон сингари ёзувчи ва шоирларни тарбиялаб берган туманмиз. Масалан, Севинчхон айнан бизнинг маҳаллада, кўз ўнгимизда ўсиб улғайганди. Аммо кейинги пайт-

ларда бу даражада кўзга кўринган шахслар бизда камайиб кетяпти. Ваҳоланки, ёшлар учун барча шароитлар яратилган. Туман маданият маркази жуда чиройли таъмирдан чиқарилди. Барча жиҳозлар билан таъминланди. Бир неча китоб дўконлари бор. Катта мусиқа мактаби ишлаб турибди. Менимча, меценатлик ташаббусларини кўпайтириш бу ҳолатга чек қўя

оларди. Туманимизда бадавлат тадбиркорлар кўплаб топилади. Ўйлайманки, ёш, ўсиб келаётган қобилиятли фарзандларимизни шундай шахслар қўллаб-қувватлашлари керак.

Муборак АҚБАРОВА,
Олтиариқ туманидаги «Олтиариқ» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

«ЭКОЛОГИЯ ҚЎМИТАСИДА АМАЛДА МУСТАҚИЛЛИК ЙЎҚ»

Экология соҳасидаги бугунги муаммоларнинг асосий сабаби нотўғри бошқарув тизимидир. Асосий гап жойлардаги экологларда ҳам, ёки Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасидаги масъулларда ҳам эмас, фикримча, уларнинг қўллари шундоқ ҳам боғлиқ.

Қисқача қилиб, ҳозирча иккитагина сабаб билан буни тушунтиришга ҳаракат қиламан.

Биринчи сабаб — Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси яқин-яқингача расман фақат Олий Мажлиснинг Сенатига бўйсунар эди. 2017 йилнинг апрель ойидан эса, бу тартиб бекор қилиниб, қўмита Вазирлар Маҳкамаси бўйсинувига ўтказилди. Айни вақтда Давлат экология қўмитаси Бош вазирнинг биринчи ўринбосари А.Раматов раҳбарлик қиладиган Хўдудларни комплекс ривожлантириш, коммуникациялар, қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги масалалари котибияти томонидан назорат қилинади.

Бу комплексга кирадиган энг асосий 4 та вазирлик ва давлат қўмиталарига эътибор қиламиз: Қурилиш вазирлиги, Транспорт вазирлиги, Уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, Экология ва атроф-му-

хитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

Демак, биринчи сабаб мана шу. Яъни Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси атроф-муҳит соҳасидаги энг кўп қонунбузарликлар бўладиган, энг кўп дарахтларни кесадиган давлат идоралари билан бир қаторда турибди ва асосан қурилиш билан шуғулланадиган Бош вазирнинг 1-ўринбосари А.Раматовга бўйсунтирилган. Нима учун экология соҳаси, унга яқин бўлган Давлат ўрмон қўмита-

си ёки Давлат геология қўмитаси каби органлар билан эмас, айнан қурилиш соҳаси органлари билан ёнма-ён фаолият юритиши керак? Нима учун уларнинг ҳимоячиси бўлиши керак?

Раматовга эътирозим йўқ, у киши бунёдкорлик соҳасида зўр мутахассис, зўр раҳбар бўлиши мумкин. Аммо бу инсон яхши эколог бўла олмайди. Чунки ундан талаб қилинадиган нарсаси экология ёки табиат эмас, айнан қурилиш ва бунёдкорликдир. Шунини ҳисобга

олсак, амалда Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасидан юқоридаги вазирликларнинг қурилиш ва бунёдкорлик ишларига «ҳалақит бермаслик» талаб қилинади. Керак бўлса, дарахтлар масаласида ҳам.

Иккинчи сабаб — Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг ҳудудий органлари раҳбарлари ўша ҳудуддаги ҳокимларнинг розилиги билангина, лавозимга тайинланади. Бу нима дегани? Қаранг, ахир жойларда экология соҳасидаги асосий қонунбузарликлар ҳокимларнинг ўзбўларчилиги ёки экология соҳасини иккинчи даражали соҳа, деб билишлари туфайли келиб чиқаётгани бор ҳақиқат-ку! Шу вақтга қадар, агар биргина чиқинди соҳасини ҳисобга олмасак, ҳокимлардан экология соҳаси деярли сўралмайди. Улардан талаб қилинадигани қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва яна қурилиш.

Шу сабабли ўтган

йиллар давомида ҳудудий экология органларидаги экологияни, табиатни ҳимоя қиладиган раҳбарлар ҳокимлар учун доим «ноқулай» бўлиб келган. Шунинг учун, тахминан 2016-2017 йиллардан бошлаб, ҳокимлар ҳудудий экология органларига ҳақиқий экологларни, табиат ҳимоячиларини қўйилишига тиш-тирноғи билан қаршилиқ қилиб келади. Ва одатда, ўзларига яқин бўлган ва кези келганда бир оғиз ишора билан керак бўлса, ўзи дарахтларни кесишга йўл очиб берадиган нозкологларни тайинлашга эришиб келади.

Ва бугун ана шундай экологик бошқарув тизимининг салбий натижаларини кўриб, гувоҳи бўлиб турибмиз. Хуллас, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасида амалда мустақиллик йўқ.

Саидали МУХТОРАЛИЕВ,
хўқуқшунос.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«ВАЪДАЛАР, ТАШАББУСЛАР КАТТА, ЛЕКИН АМАЛДА...»

Кейинги йилларда маҳаллаларда ҳам ислохотлар бўй кўрсатяпти. Йиғинимиз энг оғир ҳудудга киритилиб, 2 миллиард сўм маблағ йўналтирилмоқда. Ишсиз аёлларимизга кредит ҳисобига тикув машиналари берилмоқда.

Аҳолимининг асосий даромади деҳқончилик ва чорвачиликдан иборат. Қўшимча равишда иссиқхона тармоғи ҳам ривожланмоқда. Айни пайтда 20-30 та хонадонда иссиқхона бор. Ана шундай томорқачиларимизга имтиёзли кредит ҳисобига иссиқхоналар ҳам қуриб берилмоқда.

Айтишларича, катта далалардан иссиқхона қурмоқчи бўлганларга 5 сотихдан, деҳқончилик қиламан деганларга ҳам ер ажратиб бериларкан. Агар бу ташаббус амалга ошса, анчагина аҳолимиз ишли бўлиб, даромади ҳам ошарди.

Аслида бизда ишсиз-

лик муаммоси катта. Айни пайтда аҳолимиз мавсумий ишлар билан банд, бироқ пахта йиғим-теримидан кейин ишсизлар сони янада ортади. Шу боис ҳудудимизда тикув-трикотаж фабрикаси ёки бирор ишлаб чиқариш корхонаси қурилса яхши бўларди.

Маҳалламизда боғчага қамраб олинмаган болалар сони кўп. Атиги 2 та оилавий боғчамиз бор. Мактабнинг ҳам филиали бор. У ҳам бўлса, бошланғич синфлар учун, холос. Кутубхона, тиббий пункт ҳам йўқ. Агар боғча, мактаб, кутубхона, қишлоқ врачлик пункти қурилса, анчагина аҳолимиз ишли бўларди.

Шу вақтгача аҳолимиз ичимлик сув билан таъминланмаган эди. Куни кеча ичимлик сув қувурини ётқизиш ишлари бошланди. Режага кўра, 8 км. қувур тортилиб, аҳолимизга тоза ичимлик сув келтирилади.

Яна бир муаммомиз, аҳолига газ баллонлари 60 кунда, баъзан ундан ҳам ўтиб тарқатиляпти. Бу эса аҳолида эътироз уйғотмоқда. Ваъдалар, ташаббуслар катта, лекин амалда жуда секин кўриняпти.

Ҳошимжон ОРТИҚОВ,
Балиқчи тумани
«Қўрғонча» маҳалла
фуқаролар йиғини
раиси.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Фойдаланилмаган таътил учун пуллик компенсация тўланадими?

— Тўрт йил давомида битта ташкилотда ишлаб, энди бошқасига ишга ўтмоқчиман. Шу йиллар давомида бирор марта меҳнат таътилига чиқмаганман. Ишдан бўшаш вақтида компенсация тўланадими?

Норқул АЪЗАМОВ.
Сирдарё вилояти.

Сурайё ҒАФҒАРОВА, Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Меҳнат шартномаси бекор қилинганда, ходимга фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллари учун пуллик компенсация тўланади.

Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан меҳнат шартномаси бекор қилинганда ходимнинг хоҳишига кўра, йиллик асосий ва қўшимча таътиллари бериб, ундан кейин меҳнат муносабатларини бекор қилиниши мумкин. Бунда таътил тугаган кун меҳнат шартномаси бекор қилинган кун деб ҳисобланади.

ҲАТТО МАҲАЛЛА РАИСИГА ҲАМ ЎҚИТУВЧИ КЕРАК

Мамлакатимизда чет тилларини ўрганиш ҳолати кейинги йилларда бир мунча яхшилангани рост. Бунга ёшларимиз, ота-оналар, мутасаддиларнинг масала нечоғлик муҳим эканини англагани, соҳага катта миқдорда маблағ ажратилаётгани ва рақобатнинг ўзи мажбур қилмоқда. Чет тиллари, айниқса, жаҳон тиллари биз учун дунёга ойна бўлиб хизмат қилади.

Ҳар бир битирувчи камида иккита чет тилини билиши шартлиги давлатимиз раҳбари томонидан таълим тизимига алоҳида вазифа этиб белгиланган. Ҳатто давлат идораларига ишга қабул қилиш ва янги лавозимларга тайинлашда хорижий тилни билишни мажбурий талаб сифатида қўлаш, хорижий тилни чуқур биладиган ходимларга қўшимча устама тўлови жорий этиш каби талаблар ҳам қонун ҳужжатларида ўз аксини топган. Ҳар бир тизим ходимларни юқоридаги каби асосларга кўра танлаб олишга ҳаракат қилмоқда.

Тўғри, ҳозирча ҳамма бирдек бунинг уддасидан чиқа олгани йўқ. Зеро, чет тилларини билган ёшларнинг айримларида тажриба, бошқа соҳалар бўйича кўникмалар етишмайди. Узоққа бормайлик, ўзимизнинг маҳалла

тизимига ҳам мазкур масала ўзига яраша муаммоларни туғдиради. Аввало, раислар сайланади. Бундан ташқари, маҳалла фаоли ҳаётнинг паст-баландини билган, оқни қорадан ажрата оладиган фуқаро бўлмоғи лозим. Бу лавозимга фақатгина инглиз ёки рус тилини билишига қараб одам сайлашнинг имкони йўқ. Хўш, умуман мамлакатимизда чет тилларини ўргатиш борасида ҳолат қандай?

Шанба «щесница» эмас?

Бугун чет тилларини ўрганмоқчи бўлганлар учун манба топиш қийинчилик туғдирмайди. Интернет, китоб дўконлари турли методикаларга асосланган қўлланмалар, видео дарсликлар, интенсив технологиялар билан тўлиб кетган. Аммо ўқитувчи бўлмаса, одам ўз-ўзидан тил ўрганиб

кета олмайди.

— Маҳалла раислари чет тилларини билишлари керакми? — дейди **Фарғона вилояти Олтиариқ туманидаги «Ғайрат» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Абдуллажон Мелибоев**. — Албатта, бу ҳеч кимга зарар қилмайди. Раисларимизнинг кўпчилиги эса жаҳон тилларидан бири ҳисобланган рус тилини яхши билишади. Бу ҳозирча келадиған турли меҳмонлар, сайёҳлар билан муомалага киришиш ва дунёқарашни ошириб бориш учун етарли, деб ҳисоблайман. Аммо тилни ўрганиш учун, аввало, ҳудудлар етарлича ўқитувчилар билан таъминланиши керак. Бизда ҳали айрим ҳудудларда мактабларнинг ўзи етишмайди. Малакали муаллимлар ҳам муаммо. Тўғриси, айрим чет тили ўқитувчилари ҳамон шанбани «щесница», деб юрадиганлар хилидан. Бошқалари эса шаҳарлардаги мактаблар, ўқув курсларида ишлашни афзал кўришади.

Аввало, ўқитувчилар керак...

Масъулларнинг айтишича, мазкур ма-

сала ҳам аста-секин ҳал этиб борилмоқда. Масалан, Халқ таълими вазирлигининг Абдулла Авлоний номидаги халқ таълими муаммоларини ўрганиш ва истиқболларини белгилаш илмий-тадқиқот институти ҳамда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Хорижий тилларни ўрганишни оммалаштириш агентлиги ўртасида ўзаро ҳамкорлик Меморандуми имзоланиб, соҳада йиғилиб қолган масалаларни ҳал этиш учун асос яратилди.

— Мазкур Меморандум хорижий тилларни ўрганиш соҳасини янада ривожлантириш мақсадида замон талабларига жавоб берадиган малакали кадрлар тайёрлаш, хорижий тилларни оммалаштириш ва илмий тадқиқотлар соҳасига қаратилган ҳамкорлик тадбирларини амалга оширишда ўзаро ҳамкорлик қилиш тартибини белгилайди, — дейди Хорижий тилларни ўрганишни оммалаштириш агентлиги директори в.в.б. Санжар Обидов. — Беш йилга мўлжалланган ушбу ҳамкорлик асосида хорижий тилларни ўргатишни устувор йўналиш сифатида ривожлан-

тириш, ушбу йўналишда таълим сифатини тубдан ошириш, соҳага малакали педагогларни жалб этиш, уларни касбий ривожлантириш учун ўқувлар ташкил этилади. Келгусида кўшма дастурлар, Халқ таълими ўқитувчи ва тренерлари учун ўзаро лойиҳалар ва тадбирлар, семинарлар, тренинглар, маҳорат дарслари, веб-конференцияларни амалга ошириш ва хорижий тилларни ўқитиш сифатини ошириш чоралари кўрилади. Айни жараёнга хорижий тиллар бўйича тренерлар, экспертлар ва мутахассислар жалб қилинади.

Бу етарлими?

Албатта, юқоридаги ишлар яхши. Аммо етарлими? Бугун тизимларнинг бирортаси чет тилларини етарлича биладиган кўплаб ходимлар билан мақтана олмайди. Ҳатто таълим тизимида ҳам бу борада оқсашлар бор. Демак, барча тармоқлар ўз ходимлари учун мазкур масалада маҳсул курслар, таълим дастурлари, малака ошириш курсларини ўтказиб бориши лозим.

Шерали ҚИРҒИЗБОЕВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«КАТТАЛАР ЁШЛАРНИ ТЕРГАБ ТУРИШИ ЗАРУР»

Маҳалламиз учта қишлоқдан иборат, 4,4 минг нафардан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Асосий тирикчилик — деҳқончилик ва чорвачиликдан. Афсуски, бу йилги ёмғирсиз мавсум туфайли ҳар икки соҳада камчиликлар кузатиляпти.

Боз устига, 200 нафарга яқин йигит-қизга 20 сотихдан ер ажратгандик. Сув муаммоси туфайли бу ёшлар ҳам ўз деҳқончилигини амалга оширишга қийналиб туришибди.

Сув масаласида ҳам ечимини кутаётган муаммолар бор эди. Тўғри, кранлардан сув келиб турибди, бироқ бу тўлиқ

эҳтиёжни қопламайди. Шу боис ҳозирда маҳалла бўйлаб сув қувурлари тортилмоқда. Шўрчи туманидан сув тортиб келамиз. Шунингдек, ҳудудда болалар боғчасига зарурат бор. Ҳозирда 1 та МТМда 150 нафар бола тарбияланаётган бўлса, бу тўла эҳтиёжни қамраб ололмапти. Қолаверса, маҳалламизнинг

ўзида тиббий пункт йўқ. Аввал фаолият юритарди, уни қўшни маҳалладаги ҚВП билан бирлаштиришди. Ҳозирда мазкур ҚВП 3 та маҳаллага хизмат кўрсатмоқда.

Қишлоқ ҳудуди бўлгани учунми, ажралишлар масаласида муаммолар йўқ ҳисоби. Айрим ўринларда оилавий тортишувлар, тушун-

мовчиликлар бўлиб туради. Бироқ уларнинг аксариятини ажралиш даражасигача олиб чиқмаймиз. Бунда ота-оналар масъулиятини оширишга ҳаракат қиляпмиз. Чунки бугунги келин-куёвлар гоҳида ёшлигига бориб, кичкина тортишув бўлса ҳам ажралиш пайига тушишади. Шундай

вазиятда катталар масъулиятни бўйнига олиши, ёшларга тушунтириши, керак бўлса, тергаб қўйиши керак. Шундагина оилалар бахтли ҳаёт кечиришади.

Сайдали НУРМАҲМАТОВ, Шерободтуманидаги «Ҳакимобод» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

МАҲАЛЛА РАИСЛАРИНИНГ ХАРИД ҚОБИЛИЯТИ ПАСАЙИБ БОРЯПТИМИ?

Маҳалла фаоллари бугунги кунда 2 миллион сўм атрофида маош олишяпти. Бу, албатта, қилинаётган иш, бозор ва дўконлардаги нарх-навога нисбатан кам. Мазкур масалани ҳатто Президентимиз ҳам гапириб ўтганлар. Шавкат Мирзиёев раислар маоши, уларни рағбатлантириш чоралари кўриб чиқилишини таъкидлаган. «Бировни чўнтагидаги пулни санаш яхши эмас», деб ўргатишган ота-онамиз. Аммо мазкур мавзу ҳамиша қизиқ эканини ҳам инкор қилиб бўлмайди. Хўш, ўзи Ўзбекистонда ким, қанча маош олади?

Ким энг кўп ойлик оляпти?

Ойлик маошларнинг миқдори, ундаги ўсиш ва пасайишларни Статистика қўмитаси кузатиб боради. Қўмита ҳар олти ойда мавзу юзасидан ўз ҳисоботларини эълон қилади. Куни кеча жорий йилнинг 6 ойи бўйича Ўзбекистонликларнинг ўртача ойлик маошига оид статистикани эълон қилди.

Бунда юридик шахс мақомига эга бўлган корхона ва ташкилотларда ишловчи, қишлоқ хўжалиги ва кичик тадбиркорлик субъектларидан ташқари, ходимларнинг ўртача ойлик номинал ҳисобланган иш ҳақлари ҳар бир иқтисодий фаолият турларида фарқланади. Ўртача ойлик номинал ҳисобланган иш ҳақи таркибига қўшимча тўловлар, мукофот пуллари, рағбатлантирувчи тўловлар, компенсация ва ишламаган вақти учун тўловлар, шунингдек, жисмоний шахслардан олинган даромад солиғи ва касба уюшмасига ажратмалар киради.

Қўмита таҳлиллари ўртача ойлик иш ҳақининг энг юқори даражаси молиявий ва суғурта иқтисодий фаолиятида **7 млн. 111 минг сўм** ёки республика кўрсат-

кичидан 2,4 баробар юқори эканлигини кўрсатди.

Шифокорлар ддини кимга айтсин?

Энг кам маош эса соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар кўрсатиш фаолиятида — **2 млн. 49 минг сўм** ёки республика ўртача ойлик иш ҳақидан 69 фоизга кам эканлиги кузатилди. Пандемия шароитида соҳа ходимларининг ойлик иш ҳақлари, мукофотлари кўтарилганига қарамай, аҳвол шундай. Аммо яхши хабарлар ҳам бор. Иш ҳақлари республика-мизда барча соҳалар бўйича мунтазам ўсиб бормоқда.

Масалан, 2021 йилнинг январь-июнь ойларида қуйидагича: молиявий ва суғурта фаолияти билан шуғулланувчиларнинг маоши 29,6 фоизга ошиб, ўртача **7 млн. 111 минг сўм**ни ташкил қилган бўлса, ахборот ва алоқа соҳаси ходимларининг маошлари 21,9 фоизга ошган. Бу касблар эгалари ўртача **5 млн. 738,4 минг сўм** даромад қила бошлаган. Саноат соҳаси ходимлари ойликларининг ўсиши анча паст. Ўсиш бу бутун бир йил мобайнида 7,9 фоизни ташкил қилди, холос. Ўртача ойлик эса **3 млн.**

734,6 минг сўм, деб ҳисобланди.

Худди шундай, ташиш ва сақлаш соҳаси — 3 млн. 712,6 минг сўм, йил мобайнида 10,3 фоиз ўсиш мавжуд. Қурилиш соҳаси — 3 млн. 690,7 минг сўм, 22,1 фоиз ўсиш кузатилган. Савдо соҳаси — 2 млн. 977,3 минг сўм, 21,7 фоиз ўсиш бор. Ўқитувчиларнинг даромади эса бир йилда 14,4 фоизга ошди. Ўртача ойлик 2 млн. 250 минг сўмни ташкил қилди. Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар кўрсатиш соҳаси вакиллари ўтган йилга нисбатан 15,1 фоизга кўпроқ пул олишяпти.

Худудлар кесимида ўртача иш ҳақи статистикаси қандай?

Иқтисодий фаолият турлари бўйича молиявий ва суғурта фаолиятида ўртача иш ҳақи кўрсаткичи

республиканинг барча ҳудудларида юқори. Кўпгина ҳудудларда ойлик иш ҳақининг пастроқ даражаси соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар кўрсатиш фаолиятида кузатилди. Шунингдек, рақамлар ўртача иш ҳақининг энг юқори ўсиш суръати Тошкент шаҳрига (24,5 фоиз), энг паст ўсиш эса Андижон вилоятига (8 фоиз) тўғри келишини кўрсатади. Саноат ва қурилиш соҳаларида энг юқори маош Навоий вилоятига, қолган барча соҳалардаги юқори маош Тошкент шаҳрига тўғри келади.

Хўш, инфляция-чи?

Ойликлар ҳисоб-китоб қилинганида, албатта, пулнинг қадрсизланиш даражасини ҳам ҳисобга олиб қўйсак, ёмон бўлмайди. Масалан, жорий йил бошида Марказий банк мутасаддилари 2020 йилда бозор ва дўконларимиздаги

маҳсулотларнинг нархи 11 фоизга кўтарилганини эълон қилган эди. Жорий йил эса молиячиларимиз 10 фоиз инфляцияни кутишяпти. Бундан келиб чиқиб, ошган ойликлар ҳиссасидан мазкур фоизларни бемалол олиб ташласа бўлади. Бизнингча, шундагина реал даромад, харид қобилиятининг ортиш даражасини одамлар учун тушунарлироқ тилда аниқлаш мумкин.

Масалан, бир йил мобайнида ўқитувчилар ва ижтимоий соҳа вакиллари, жумладан, маҳалла фаолларининг маоши 14,4 фоизга ошган бўлса, бундан 11 фоизни айириб ташлаймиз. Шунда реал харид қобилияти бор-йўғи 3,4 фоизга ошганининг гувоҳи бўлишимиз мумкин. Мазкур кўрсаткич жорий йил 6 ойи мобайнида содир бўлган инфляцион ўзгаришларни ўз ичига олганини ҳам айтиб ўтиш керак. Зеро, бизда ҳали бундай маълумотлар мавжуд эмас. Айтилган суммани ҳисоб-китобларимизга қўшсак, балки айрим соҳаларда харид қобилияти ошгани эмас, аксинча бир неча фоизга тушганининг гувоҳи бўлишимиз ҳам мумкин.

Улуғбек
ИБОДИНОВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

АЛЬФРЕД НОБЕЛЬ ҚУРГАН МАҲАЛЛА БУГУН ҚАНДАЙ АҲВОЛДА?

Маҳалламиз 1901 йилда дунёга машҳур Нобеллар оиласи томонидан бунёд этилган. Фарғонада нефть топилиши ортидан Альфред Нобель укаси ва жиянини водийга жўнатади. Қимматбаҳо конлар айнан бизнинг ҳудудда эди.

Нобеллар қудуқларга яқин жойдан кончилар учун уйлар бунёд этган. Мазкур бинолар ҳамон жуда яхши аҳволда сақланиб қолган ва ҳали ҳам аҳоли истиқомат қилади.

Ҳозирда ҳудудимизда 4 минг нафарга яқин аҳоли истиқомат қилади. Биргина маҳалламизда тўртта йирик санаторий жойлашган. Бунга

табиатимизнинг гўзаллиги ва ўша Нобеллар нефть қазиш билан бирга топган «сероводородли» шифобахш сув сабаб. Хотин-қизларимизнинг аксарияти шифокорлик ва ҳамшираликка ўқийди. Ва шу сиҳатгоҳларда иш билан таъминланади.

Муаммоларимизнинг асосийси — ишсизликда. 200 нафардан ортиқ фуқаромиз Россия

ва бошқа давлатларда меҳнат миграциясига чиқиб кетишган. Илгари ҳудудимизда Чимён механика заводи фаолият юритган. Бу ерда 350 нафардан ортиқ одамларимиз ишлар эди. Завод нефть конлари учун артизианлар, эҳтиёт қисмлар, миноралар ишлаб чиқарар эди. Афсуски, кейин хусусийлаштириш жараёнида за-

вод сотиб юборилди. Шундан буён дарвозаларига қулф осиб қўйди. 3,5 гектар ерда халқ маблағлари эвазига қурилган иккита йирик ангар, ноёб ускуналар, икки қаватли тўртта бино хувиллаб ётибди. Биз хусусийлаштиришга қарши эмасмиз. Аммо заводни олган тадбиркор уни халқ ва ўз манфаати йўлида ишлатиши, ривожлан-

тириб, одамларни иш билан таъминлаши керак эмасми?

Бу борада кўп марта тегишли идораларга мурожаат қилганмиз. Аммо фойдаси бўлмаяпти.

Шарифахон
ИБРАГИМОВА,
Фарғона туманидаги
«Кончилар»
маҳалла фуқаролар
йиғини раиси.

Бир неча кундирки, ижтимоий тармоқларда олий ўқув юртлири битирувчиларига диплом берилмаётгани ва уни олишдаги қийинчиликлар қизғин муҳокама этилмоқда. Бунга ишга кирганлик ҳақида маълумотнома ва меҳнат дафтарчасидан нусха талаб қилинаётгани сабаб бўлмоқда.

ОЛИЙГОҲ

ШАРТНОМА ТАЛАБ ҚИЛАДИ, КОРХОНА ЭСА ДИПЛОМСИЗ ИШГА ОЛМАЙДИ

Бу талаб барчага — давлат гранти, шартнома асосида таълим олганларга ҳам, магистратурага ўқишга кирганларга ҳам тегишли экани маълум қилинган. Хўш, битирувчиларга бу тартибда диплом бериш қандай асосларга кўра жорий этилган ва у қанчалик қонуний?

Очиғи, илгари айрим олий ўқув юртлирда шундай тартиб бор эди. Давлат гранти асосида таълим олганларга йўлланма билан юборилган жойда белгиланган муддатгача ишлаб берилмаса диплом берилмас, тўлов-шартнома асосида ўқиганлар эса ишга кирганлиги ҳусусида

маълумотнома олиб келтириши ва бу билан давлат бандлик режаси бажарилишига ўз «ҳиссаси»ни қўшиши шарт эди. Ушбу масалага муносабат билдирган айрим юртдошларимиз олийгоҳлардаги бюрократия туфайли дипломларини битирганларидан сўнг ўн йил ўтиб олганини билдирган!

Шамол бўлмаса, дарахтнинг шоҳи қимирламайди

Афсуски, олий ўқув юртида ўқиган йигит-қиз борки, бу ташвиш билан тўқнаш келган. Университет талабадан бирор ташкилот билан келгусида уни ишга оламиз, деган шартнома тузишни талаб қилади. **Шартнома тузиш учун борган талабадан эса ташкилот диплом сўрайди. Дипломни олиш учун эса бояги шартнома зарур бўлади.** Хуллас, бу муаммолар чамбаранинг ўзгинаси, бири-бирисиз битмайдиган нақд бошоғриқ!

Шу ҳолга тушган талаба нима қилади? Албатта, ўз келажагини боғламоқчи бўлган ташкилот билан шартнома имзолатиб келадиغانлар ҳам йўқ эмас. Аммо аксарият битирувчилар бу ишни деканатнинг оғзини ёпиш, диплом олиш учунгина қилади. Минг афсуски, битирувчи талабаларнинг кўпчилиги на ўзига, на олий ўқув юртига, на иш берувчи ташкилотга фойдаси тегадиган ана шу иккинчи йўлни танламоқда. **Бу ерда фақат талабани айблаш ҳам адолатдан эмас.** Ҳеч бир мутасадди ташкилот ёки корхона ўзи яхши билмаган, танимаган, ҳали тажрибасиз битирувчини ишга қабул қилгиси келмайди. Шу боис бугун олийгоҳидан бе-

рилган уч томонлама шартномани кўтариб, таниш-билишлари орқали идорама-идора, эшикма-эшик сарғайиб, имзо чектириш пайида жони ҳалак бўлаётган талабаларни ҳам кўряпмиз.

Сенатнинг Фан, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари қўмитаси раиси Одилжон Иминовнинг маълум қилишича, қўмита томонидан мазкур ҳолат юзасидан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига сўров юборилган. Бир муддат ўтиб, вазирлик сўровга ўз жавобини билдирган.

Унда қайд этилишича, ОТМларга битирувчи курс талабаларидан диплом олиш учун иш берувчи корхоналардан шартнома олиб келиши юзасидан топшириқ берилмаган. Бироқ айрим ОТМларда талабалардан иш берувчи корхоналардан шартнома талаб қилинаётган ҳолатлар бўлса, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ишонч телефонларига мурожаат қилиш мумкинлиги маълум қилинган. Мазкур масала юзасидан турли эътирозлар юзага келмаслиги учун ОТМлари раҳбарияти ва масъул шахслар қатъий огоҳлантирилган.

Афсуски, шундай бўлса-да, ҳали-ҳануз вазият ўзгармаган. Шамол бўлмаса, дарахтнинг шоҳи қимирламайди. Демак, баён этилган ноқонуний ҳолатлар содир этиляпти ва мутасаддилар ўз ҳаракатларини нима деб изоҳлашни билмаганидан кўзларини юмиб, қулоқларини беркитиб олганлар.

Мазкур масалани ўрганиш асносида ҳар ўн нафар талабадан саккизтаси ҳозир ҳам шартномани шунчаки диплом олиш учунгина таниш-билиш ор-

қали, кўр-кўрона имзолатиб келаётганига амин бўлдик. Аслида бу амалиёт олий ўқув юртлирини тамомлаган ёшларнинг дипломи сандиқда чанг босиб ётмаслиги учун уларни ўқиш пайтидаёқ ишга йўналтириш, ҳали илм масканини тамомламасидан бўлғуси иш жойини кафолатлаш мақсадида амалиётга жорий қилингандир. **Афсуски, бу тизим ўз вазифасини тўлақонли бажармаяпти.** Шу боис, назаримизда, мазкур масала ҳусусида жиддий ўйлаб кўриб, ушбу амалиётни тўдан қайта кўриб чиқиш вақти келган.

Дипломнинг даври ўтляпти... (ми?)

ОТМларга кириш имтиҳонлари бошланди. Имтиҳонга кираётган абитуриент олий таълим олиш ўзи учун яхши келажакка йўл очиб беришидан умид қилади. Лекин ҳозирги шароитда дипломли бўлишнинг ўзи меҳнат бозорида ўрин топиш учун камлик қилади. **Энди меҳнат бозори ўзи учун малакали кадрларни талаб қилмоқда, диплом эса биринчи даражали аҳамиятини йўқотиб боряпти.**

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги бош бошқарма бошлиғи Абдували Холиқовнинг таъкидлашича, келаётган ўқув йилидан барча ОТМларнинг биринчи курс талабалари учун кредит-модул тизими жорий этилади. Бу тизимда ўқиш учун талаба ўз устида кўпроқ ишлаши керак. Агар ўз устида ишламаса, унинг курсдан қолиш эҳтимоли ошадиган ва ўқишни тугатиши учун 8 йил муддат берилади.

— Бизда ОТМга

кирдингми, битириб кетишинг шарт, деган фикр сингиб қолган, — дейди **А.Холиқов**. — Бу нотўғри ва энди бундай бўлмайди. Ҳозир ОТМларда талабалар сони етарлича. 5-6 йил олдин талабани ҳайдаса, штат қисқариб кетади, деган фикрлар бўлган. Энди талабалар ҳам, ота-оналар ҳам ОТМга киргандан сўнг фақат диплом олишни эмас, келажақда яхши мутахассис бўлиб чиқишини ўйлаши керак. Диплом яқин келажақда ҳеч нарсани ҳал қилмайди. Шу пайтгача ОТМда фақат эҳтиёжга қараб кадр тайёрланган.

Яъни эҳтиёж 50-60 минг экани ҳисобга олиниб, шунча кадр тайёрланган ва бу битта жойга фақат бир нафар одам иш учун талабгор бўлиб борганини билдиради.

Ўз-ўзидан битта ўринга 5-6 битирувчи борса, бу ерда иш берувчи ҳам ўйлаб, ўзига фойда келтирадиганини ишга олади. Кадрлар сони кўпайгач, рақобат ҳам ошиб боради. Натижада ишга кира олмаган қолган битирувчилар иккинчи мутахассисликда ўқийди, ўқиса ҳам яхшироқ ўқийди. Ёки малака ошириш курсларига бориб, ўз устида ишлайди. Ишга кирганлари ҳам ўз устида ишлайди, сабаби у ўз ўрнини ўзидан кейин келадиغان бирор кишига бериб қўйишни хоҳламайди. Қисқа қилиб айтганда, **олий маълумотли бўлиш яхши маошли ишга киришни кафолатлайдиган замонлар ўтди.** Энди дипломнинг аҳамияти аввалгидек эмас. Муҳими — малака, тажриба ва ўз устида ишлаш.

Севинч ҲУСАНОВА.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Кимларга бепул қорамол ажратилади?

— Оилада тўрт нафар вояга етмаган фарзандим бор, эҳтиёжманд оилалар рўйхатида турамыз. Қишлоғимиздаги айрим кам таъминланган оилаларга бепул қорамол тарқатишди. Айтинг-чи, биз ҳам шу имтиёздан фойдалансак бўладими?

Нуриддин ЎРОЛОВ.
Сурхондарё вилояти.

Фаррух ЖЎРАЕВ,

Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 31 декабрдаги 830-сонли қарори билан қонунчилик Ҳукуматнинг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритилди. Унга кўра, «Уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож бўлган фуқароларни ҳисобга олиш, давлат уй-жой фондидаги турар-жойларни тақсимлаш ва тақдим этиш тартиби тўғрисида»ги Низомга ўзгартириш киритилиб, кўп болали оилаларга уй-жой ажратишда 16 ёшгача етти нафар ва ундан зиёд болалари бўлиши лозимлиги талаби бекор қилинди.

Худди шундай, «Қишлоқ жойлардаги кам таъминланган ва кўп болали оилаларга қорамолни бепул бериш шартлари тўғрисида»ги Низомга киритилган ўзгартиришга кўра, кўп болали оилаларга бепул қорамол берилишида вояга етмаган беш нафар ва ундан ортиқ болалари бўлиши лозимлиги талаби бекор қилинди.

ИНСОН ҲАЁТИ ҚАЧОНДАН ЎЙИН БЎЛДИ?

Инсон ҳаёти унга бериладиган неъматлар ичида энг олийси. Унинг аниқ қиймати, баҳоси йўқ. Шунинг учун ҳам ўзгалар жонига қасд қилиш оғир жиноятлар туркумида эътироф этилади. Аслида, бировнинг ҳаётига нуқта қўйиш ҳақида ўйлашнинг ўзи қўрқинчли.

Бу каби саҳналарни кинофильмларда кўриш учун ҳам кишининг дийдаси қаттиқ бўлиши керак. Таассуфки, бугун ён-атрофимизда содир бўлаётган воқеаликлар бу қарашларни ўзгартириб юбормоқда. Ҳали ўттизга кириб улгурмаган йигит 5 нафар инсон ҳаётига шунчаки нуқта қўймоқда. Худди фантастик фильмлардаги «одамхўр», ваҳший тўқима образлар сингарии...

5 киши нега ўлдирилди?

Тошкент вилояти Қибрай тумани ички ишлар бўлимининг маълум қилишича, жорий йил 29 июль куни соат тахминан 01.20 ларда туман ИИБ Навбатчилик қисмига «Истиқбол» маҳалласи Хумо кўчаси рақамсиз уйда яшовчи Эрназаровлар

оиласида содир этилган қотиллик жинояти юзасидан хабар келиб тушган. Тергов-тезкор гуруҳи ҳодиса содир бўлган жойга етиб борганида, ўткир тигли, кесувчи-санчувчи жисм билан жароҳатланган ҳолдаги 5 нафар киши — хонадон эгаси А.Э., унинг қизлари М.А. ва М.Э., ўғли А.Э., шунингдек, мазкур хонадонга ёлланма қурувчи уста сифатида келиб, ишлаётган К.Қ.нинг мурдаси топилган.

Содир этилган жиноят юзасидан ўтказилган тезкор-

суриштирув ишлари давомида олинган дастлабки маълумотга кўра, ушбу жиноятни содир этганликда гумон қилиниб, 1997 йил Андижон вилоятида туғилган Ш.И. қўлга олинган.

Жиноятга жазо муқаррар, аммо...

Бош прокуратура мазкур ҳолат юзасидан Тошкент вилояти прокуратураси томонидан Жиноят кодексининг 97-моддаси 2-қисми «а, ж» бандлари билан жиноят иши қўзғатилганини маълум қилди. Гумонланувчи шахс процессуал тартибда ушланган. Тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Ўрганишлар жараёнида қўшимча маълумотлар ҳам очикланган. Жиноят содир бўлган вақтда хонадонда А.Э.нинг турмуш ўртоғи Г.Э. ва унинг қизи М.Э.

ҳам бўлган. Уларнинг сўзларига кўра, жиноятни содир этганликда гумон қилинаётган шахс 2018-2019 йилларда маҳаллада қурилган уйларида ёлланма ишчи бўлиб ишлаган вақтида марҳума М.А. билан танишиб қолган. Унга уйланишни ваъда берган. Бироқ М.А.нинг ота-онаси бунга қарши бўлишган. Шунга қарамай, Ш.И. ва М.А.лар ўзаро ишқий муносабатда бўлиб келишган. Шундан сўнг бир қанча вақт Ш.И. Россияда ишлашган кетган, у ерда М.А.нинг турли уятсиз фотосуратларини тарқатиб юбориш билан қўрқитиб, безовта қилиб келган. Жорий йилнинг 25 июль куни Россиядан қайтиб келиб, Чирчиқ шаҳридаги марҳума ишлаган УзКТЖМ навбатчилик қисмига қўнғироқ қилиб, М.А. билан гаплашган. Уни Чирчиқ шаҳридаги «СелМаш» заводи яқинига алдаб чақириб, ўлдириш билан таҳдид қилганини маълум қилишди.

Оиладаги ижтимоий муҳит қандай эди?

— Эрназаровлар маҳалламиздаги намунали оилалардан бири бўлган, — дейди Қибрай тумани «Истиқбол» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Содиқжон Холмуродов. — Оила бошлиғи марҳум А.Э. Хумо кўча бошиси бўлган. Маҳаллада 2018 йилда 109 та хонадон бузилиб, 170 та янги хонадон қурилган. Ўшанда қурувчи ташкилотлар турли вилоятлардан қурувчиларни олиб келиб ишлатишган. Ёлланма ишчилар шу орқали маҳаллага келиб қолишган. «Маҳалла посбони» лавозими бўлган пайтда маҳаллага ким кириб чиқати, ким профилактик рўйхатда турибди, ҳаммасидан хабардор

эдик. Ҳозирда профилактика инспектори ўз билганича иш юритяпти. Натижада биз беҳабар қоляпмиз. Ўзаро ҳамкорлик тизими йўлга қўйилмаган.

Саволлар кўп...

Нега бундай бўлди? Бу саволга жавоб ҳам топилади, сабаблар аниқланади, жиноятчи жавобгарликка тортилади. Бироқ бир бутун оила барбод бўлгани, тоғдек суянч, меҳрибон қизлар ва ишонган ўғил ўрнини БИРОН НАР-СА БИЛАН тўлдириб бўладими? Шу ўринда бир мулоҳаза. Қиз бола елкасида оила шаъни, ота ғурури туради. Наҳотки, хонадоннинг катта қизи бунга ҳис қилмади, ўзидан кичик ёшдаги йигит билан ишқий муносабатда бўлди? Балки у кейинчалик хатосини англагандир. Бироқ биргина хато сабаб шу воқеалар содир бўлмадими?

Фикримизча, бу ҳолат ўғил ва қиз болалар тарбиясида бўшлиқлар борлигини янада яққол кўрсатади. Енгил-елпи ҳаёт, қайфу сафо қилиш, фақат ҳозиргию ҳузургини ўйлаш, киноҳаётга тақлид қилиш кабилар эмасмикин унинг бош сабабчиси.

Дийдаси қаттиқлик, фақат ўз манфаатларини ўйлаш сифати кишида ўз-ўзидан шаклланмайди. Меҳрсизлик, эътиборсизлик, меърдан ортиқ танбех ва дашномдир унинг асл дояси. Шундай экан, фарзанд тарбиясига ишдан, виртуал ҳаёт, ижтимоий тармоқлардаги мулоқотлардан кўпроқ вақт ажратинг. Зотан ҳозирги биргина хато келажак учун юқоридаги каби тузатиб бўлмас хулосалар билан якунланмасин!

Садоқат
МАХСУМОВА.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«КОМПЬЮТЕР НОСОЗ, ПРИНТЕР ЭСА ЙЎҚ»

Маҳалламиз тадбиркорлар маҳалласига айланиб бормоқда. Айни пайтда 8 та тикув-трикотаж фабрикаси бор. Уларнинг ҳар бирида 10 нафардан 150 нафаргача ишчи-ҳодимлар меҳнат қилишмоқда.

Асосан, болалар кийим-кечаклари ишлаб чиқариладиган ушбу фабрикалар маҳсулотининг деярли 80 фоизи экспорт қилинади.

Бу асосий «драйвери»миз бўлса, унга қўшима равишда иссиқхона тармоғини ҳам ривожлантиряпмиз. Юксалиш кўчамиздаги 82 та хонадон танлаб олиниб, кредит асосида иссиқхоналар қурилмоқда. Натижада иссиқхонаси бор

хонадонлар сони юздан ошади.

Яна бир янгилик, маҳалламизга 3600 метр ичимлик сув тармоғи тортилди. Шу кунга қадар 40 фоиз аҳолимиз тоза ичимлик сув билан таъминланган бўлса, ушбу ишлар якунига етгач, 80 фоиз аҳолимиз хонадонига ичимлик сув кириб боради. 3 та кўчамизни таъмирлаш таклифини берганмиз.

Қувонарлиси, жорий йил ҳомийлар

кўмагида маҳалла идорамиз қайта таъмирланди. Бироқ ҳамон эски носоз компьютерда ишляпмиз. Принтер ҳам йўқ. Шу моддий техник базамиз ҳам яхшиланса, иш фаолиятимиз анча енгиллашарди.

Бобомурод
ҲАСАНОВ,
Хўжаобод
тумани
«Сўқалоқ»
маҳалла
фуқаролар
йиғини раиси.

ҚОНУНЛАРДАГИ МУАММОЛАР ҚАЧОН БАРҲАМ ТОПАДИ?

Одилжон ИМИНОВ,
Олий Мажлис Сенати Фан,
таълим ва соғлиқни сақлаш
масалалари қўмитаси раиси.

«Экологик экспертиза тўғрисида»ги қонуннинг амалдаги таҳририда қатор камчиликлар, ҳаволаки нормалар мавжуд. Айрим нормалар тўғридан-тўғри амал қилиш механизмига эга эмаслиги натижасида **амалиётда муаммолар юзага келмоқда.** Жумладан, режалаштирилаётган хўжалик фаолиятини экологик баҳолашнинг амалдаги тизими халқаро стандартларга **мос келмайди.** Қонунда экологик жиҳатларнинг давлат секторал сиёсати, режалар, дастурлар ва бошқа стратегик ҳужжатларни стратегик экологик баҳолаш механизми жорий этиш, алоҳида лойиҳаларнинг атроф-муҳитга таъсирини баҳолаш орқали интеграциялашувини таъминлашга оид нормалар **белгиланмаган.** Экологик оқибатларни баҳолашга қаратилган стратегик механизмлар **Ўзбекистонда қўлланилмаслиги** секторал сиёсат, режалаш ва дастурларга экологик талаб ва чораларни интеграция қилишга **тўсқинлиқ қилиб келмоқда.** Қолаверса, давлат экологик экспертизасини ўтказиш муддатлари чүқур таҳлил қилиш учун **етарли эмас.** «Қимматли қоғозлар бозори тўғрисида»ги қонунга кўра, мазкур бозор «Қимматли қоғозлар бозори тўғ-

рисида»ги, «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги, «Инвестиция ва пай фондлари тўғрисида»ги, «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги, «Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида»ги қонунлар билан ва **80 дан зиёд бошқа қонуности ҳужжатлари билан тартибга солинади.** Бу эса, ўз навбатида, соҳанинг **ҳаддан зиёд кўп ва тарқоқ** норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинганидан далолат беради. Қонунда қимматли қоғозларнинг халқаро тажрибадаги барча турлари **акс эттирилмаган.** Бозор иштирокчилари фаолиятини назорат қилиш ҳамда акциядор ва инвесторлар ҳуқуқини ҳимоя қилиш тартиби **етарли даражада эмас.** Акциядорлар ҳақидаги маълумотларнинг ягона базаси (реестри) персоналлаштириш тизими билан **уйғунлашмаган**лиги сабабли уларнинг актив ҳолатини онлайн режимда кўриш имконияти **мавжуд эмас.** Бундан ташқари, савдоларда амалга оширилаётган битимларнинг етарли тарзда тартибга солинмаслиги бозорнинг ривожланишига салбий таъсир **кўрсатмоқда.** «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги

қонуннинг қабул қилинганига ҳам **20 йил** бўлди. Соҳадаги муносабатлар **7 та** қонуности ҳужжатлари билан ҳуқуқий тартибга солинишини инобатга олиб, ушбу қонунни қайта кўриб чиқиш лозим. Қонун «**Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида**» деб номланган бўлса-да, унда ваколатли давлат органларининг аҳолини сил касаллигидан ҳимоя қилишга оид **вазифалари**, касалликнинг тарқатилишини олдини олишга оид чоралар, ўрнатилиши керак бўлган давлат назорати ва бошқа муносабатлар умуман **назарда тутилмаган.** Бунинг ўрнига қонундаги нормалар сил касаллигига чалинган фуқароларни **даволаш масалаларини тартибга солишга қаратилган.** Шу сабабли **қонуннинг номланишини ҳам** кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ. Қолаверса, аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилишда давлат статистик мониторингини олиб бориш тартиби **аниқ белгиланмаган.** Соҳага масъул бўлган ваколатли давлат органлари ва уларнинг ваколатлари **кўрсатилмаган.** Натижада сил касаллигининг оғир шакллари учраган шахслар ва уларнинг оила аъзоларига жисмоний, психологик ва маънавий ёрдам кўрсатишни кўзда тутувчи нормалар **мавжуд эмас.** «**Электрон рақамли имзо тўғрисида**»ги қонунда мазкур имзодан фойдаланиш соҳасидаги асосий тушунчалар, яъни имзолар калитларни рўйхатга олиш маркази, калитнинг сертификати ва сер-

тификат эгаси, вақт штампи каби тушунчаларнинг ҳуқуқий **таърифи берилмаган.** Электрон рақамли имзодан фойдаланиш соҳасини давлат томонидан тартибга солишни Вазирлар Маҳкамаси ва у махсус ваколат берган орган амалга ошириши белгиланган бўлиб, Вазирлар Маҳкамаси томонидан **махсус ваколатли орган белгиланмаган.** Қолаверса, электрон рақамли имзодан фойдаланиш соҳасида **Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари ҳам кўрсатилмаган.** Шунингдек, рўйхатга олиш марказлари, уларни давлат рўйхатидан ўтказиш, қайта рўйхатга олиш ёки тугатиш, шунингдек, ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳамда фаолиятига қўйиладиган асосий талаблар **ўз аксини топмаган.** Ҳозирги кунда **жиноят содир этган субъектларнинг** электрон рақамли имзо калити сертификатининг амал қилишини тўхтатиш ёки бекор қилиш тартиби назарда тутилмаган. Сенат қўмиталари томонидан Парламент ҳузуридаги Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институти ва бошқа манфаатдор идора ва ташкилотлар билан биргаликда ўтказилган мониторинглар натижасида қонунларни такомиллаштириш, амалиётда учраётган муаммоларни бартараф этишга қаратилган қатор таклифлар ишлаб чиқилди ва **Олий Мажлис Сенати қарори билан Вазирлар Маҳкамасига юборилди.**

Яқинда Олий Мажлис Сенати қўмиталари томонидан **Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институти, шунингдек** бошқа манфаатдор идора ва ташкилотлар билан ҳамкорликда бир қатор қонунлар ўрганиб чиқилди.

Афсуски, ўрганилган қонун ҳужжатларида ва қонун билан тартибга солинадиган соҳаларда қатор камчиликлар кузатилмоқда. Шу билан бирга, қонунлардаги айрим нормалар бугунги кун талабига жавоб бермайди. **Хусусан, «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»**ги қонунда Чернобиль ҳалокати ҳамда ҳарбий хизматни ўташ ногирони деб топилган шахсларнинг пенсия таъминоти тўғрисидаги норма **ўз аксини топмаган.** Шу билан бирга, пенсия жамғармаси ходимининг айби билан тўланган ортиқча пенсия натижасида бюджетга етказилган зарар миқдори айбдор шахсдан **регресс тартибида** ундирилишига оид нормалар **қонунда келтирилмаган.**

«**Журналистлик фаолиятини ҳимоя**

қилиш тўғрисида»ги қонунда эса журналистлик фаолиятининг замонавий йўналишларига оид тушунчаларнинг ҳуқуқий таърифи **белгиланмаган.** Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори асосида бугунги кунда журналистиканинг турли хил замонавий йўналишлари – **ҳарбий журналистика, спорт журналистикаси, интернет журналистикаси, ахборот хизмати, медиамаркетинг, сиёсий-ҳуқуқий журналистика, медиа-менежмент** йўналишларида мутахассислар тайёрланмоқда, лекин уларнинг қонунда ҳуқуқий таърифлари йўқ. Шунингдек, журналистлик фаолиятини ҳимоя қилишга масъул бўлган ваколатли давлат органлари ва уларнинг ваколатлари **белгиланмаган.**

Хорижий давлатларнинг мазкур соҳадаги тажрибаси ўрганилганда, масалан, Канада давлатининг «Далиллар тўғрисида»ги қонунда «ҳужжат», «журналист» ва «журналистик манбаа» каби тушунчаларнинг **ҳуқуқий таърифлари берилган.** Бундан ташқари,

Mahalla

Ижтимоий-сиёсий,
маънавий-маърифий газетаси

МУАССИС:

«Mahalla» nashriyot-matbaa uyi»
масъулияти чекланган жамияти

Ўзбекистон
Республикаси
Президенти
Администрацияси
ҳузуридаги Ахборот
ва оммавий
коммуникациялар
агентлиги томонидан
2019 йил 24 сентябрда
0019 рақами билан
давлат рўйхатидан
ўтказилган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ
«Mahalla» газетаси муҳаррири
Санжар ИСМАТОВ
«Mahalla ko'zgusi» журнали муҳаррири
Рустам ЮСУПОВ
Саҳифаловчи:
Илҳом БОЛТАЕВ

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Мустақиллик
шоҳкўчаси, 59-уй. Индекс: 100192
Телефонлар:
Қабулхона: 71 233-39-89,
Котибият: 71 237-56-80,
Факс: 71 233-10-73.
Баҳоси келишилган нархда.

Газета
таҳририят
компьютер
марказида
саҳифаланди ва
офсет усулида
босилди.

Нашр кўрсаткичи: 148

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Формати — А-3, 6 босма табоқ. 7700 нусхада чоп этилди. Буюртма Г-818 1 2 3 4 5 6

ЎРМАТЛИ ЮРДОШЛАР, АЗИЗ МАЊАЛЛАДОШЛАР! «ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» АКЦИЯСИДА ИШТИРОК ЭТИНГ ВА АВТОМОБИЛЬ ЮТИБ ОЛИНГ!

Mahalla

ГАЗЕТАСИГА 2022 ЙИЛ УЧУН ЙИЛЛИК ОБУНА БЎЛИБ,
СИЗ АКЦИЯ ИШТИРОКЧИСИГА АЙЛАНАСИЗ.

ЊАР БИР ЮТУҚЛИ ЎЙИНДА

1 та «Nexia 3»
АВТОМОБИЛИ

5 та рангли
телевизор

5 та кир ювиш
машинаси

5 та замонавий
ноутбук

5 та замонавий
музлатгич

КАБИ СОВЊАЛАРДАН БИРИНИ ЮТИБ ОЛИШ ИМКОНИГА ЭЎА БЎЛАСИЗ

АКЦИЯДА ИШТИРОК ЭТИШ ШАРТЛАРИ ЖУДА ОДДИЙ

Сиз ҳудудингиздаги **БАНК ФИЛИАЛЛАРИДА** ёхуд **ИСТАЛГАН МАНЗИЛ-ДАГИ «Paynet»** шоҳобчаси ва «Click», «Payme» тўлов тизимлари орқали газетамизга **БИР ЙИЛЛИК** обунани амалга оширасиз. Бунда тўлов варақасида туман ёки шаҳрингиз, маҳаллангиз номи ва исм-фамилиянгиз ҳамда телефон рақамингиз **ТЎЎРИ ВА ТЎЛИҚ** кўрсатилиши шарт. Тўлов варақасидаги маълумотларингиз таҳририят томонидан алоҳида **ТАРТИБ РАҚАМИ** билан белгиланади ва мазкур рақамли маълумотлар «Mahalla» газетасида эълон қилиб борилади.

Берилган махсус рақам орқали Сиз ютуқли тиражимизда **ИШТИРОК ЭТИШ ҲУҚУҚИГА** эга бўласиз.

ШОШИЛИНГ!

ЙИЛ ОХИРИГАЧА ЖАМИ 6 МАРТА ЎТКАЗИЛАДИГАН ЮТУҚЛИ ТИРАЖИМИЗНИНГ БАРЧАСИНИ СИЗ ЊАР ОЙНИНГ СЎНГИ ЯҚШАНБА КУНИ СОАТ 17:00 ДА «МАНАЛЛА» ТЕЛЕКАНАЛИНИНГ «ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» КЎРСАТУВИ ЖОНЛИ ЭФИРИДА КУЗАТИБ БОРАСИЗ.

ОБУНА НАРХИ – 600 000 СЎМ

«Mahalla» nashriyot-matbaa uyi» МЧЖ

Тошкент ш., Мустақиллик шоҳ кўчаси 59-уй

Њ/р: 2020 8000 0001 9241 7001

АТБ «Туронбанк» М.Улуғбек фил.

МФО: 01154, ИНН: 201 534 659, ОКЭД: 58130

МУРОЖААТ УЧУН

(71) 233-10-92

ТЕЛЕФОН (ФАКС):

(71) 233-39-89

(97) 146-02-07

УНУТМАНГ, АКЦИЯДА ИШТИРОК ЭТИБ, СИЗ ҲЕЧ НАРСА ЮТҚАЗМАЙСИЗ — «МАНАЛЛА» ГАЗЕТАСИ ЙИЛ ДАВОМИДА 52 МАРОТАБА ХОНАДОНИНГИЗ МЕЊМОНИГА АЙЛАНАДИ!!!

Батафсил маълумот:
https://t.me/Xolis_nazar
https://www.facebook.com/Xolis-Nazar
https://www.instagram.com/xolis_nazaruz

Instagram: vertera_forte.uz

Telegram: @Uzverteraforfte

Web sayt: Verteraforfte.uz

Бўғим
оғриқларидан
қийналяпсизми ?

VERTERA FORTE
(71) 208-97-79

Простатит ва циститдан
азият чекапсизми ?

Бронхит ва ўпка
касалликларидан
қийналяпсизми ?

Юрак қон-томир
касалликларидан
халос бўлмоқчимисиз ?

Қандли диабет
сизни хавотирга
соляптими ?

Ҳозирок мурожат қилинг
ва бепул консультация олинг!

Vertera forte табиий
маҳсулоти билан самарали
ечимга эга бўлинг!